

Jaro Salo

Hilma Taskinen

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sairaanhoitaja, diakoninen hoitotyö (AMK)

Opinnäytetyö, 2023

OPIOIDEJA KÄYTTÄVÄN VANHEMMAN VAIKUTUS LAPSEN SOSIAALISEEN KEHITYKSEEN

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

TIIVISTELMÄ

Jaro Salo, Hilma Taskinen

Opioideja käyttävän vanhemman merkitys lapsen sosiaaliseen kehitykseen

46 sivua ja 3 liitettä

Toukokuu 2024

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sairaanhoitaja (AMK), diakoninen hoitotyö

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä viimeaikaisten tutkimusten avulla tietoa siitä, millainen merkitys vanhemman tai vanhempien opioidien käyttöongelmalla on lapsen sosiaaliseen kehitykseen. Opinnäytetyössä kartoitettiin opioideja käyttävän vanhemman tai vanhempien yhteyttä ja merkitystä lapsen sosiaaliseen kehitykseen. Opinnäytetyö tuotettiin tutkimuspainotteisena kirjallisuuskatsauksena, jonka tarkoituksena on toteuttaa kirjallisuuskatsaus hoitotyön ammattilaisille ja lisätä ymmärrystä siitä, minkälaisia ongelmia vanhemman tai vanhempien opioidien väärinkäyttö voi aiheuttaa lapsen sosiaaliselle kehitykselle. Tässä opinnäytetyössä käytetään sanaa lapsi, jolla viitataan iältään 0–12-vuotiaisiin.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kuvailevaa kirjallisuuskatsausta. Aineiston haussa käytettiin neljää tiedonhakupalvelua, jotka ovat saatavilla Diak Finna-palvelun kautta. Lopulliseen analysointiin hyväksyttiin 11 tutkimusta. Keskeisinä tutkimustuloksina oli, että opioideja käyttävän vanhemman vaikutus lapsen sosiaaliseen kehitykseen on moninainen. Tutkimusten perusteella erityisesti vanhemman opioidien käytöstä johtuva huono-osaisuus ja lapsen laiminlyönti vaikuttivat merkittävästi lapsen ja vanhemman väliseen suhteeseen ja lapsen sosiaaliseen kehitykseen. Tutkimuksista ilmeni myös, että opioideja käyttävän vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen ongelmat lisäsivät lapsen sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen kehittymistä.

Asiasanat: kirjallisuuskatsaus, lapsuus, opioidit, sosiaalinen kehitys, vanhemmat

ABSTRACT

Jaro Salo, Hilma Taskinen

The meaning of a parent who uses opioids on the child's social development

46 pages and 3 appendices

Spring 2024

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree of Health Care

Bachelor of Health Care

Bachelor's Degree in Health Care, Diaconal Nursing

The aim of this thesis is to gather information based on research about the significance of the opioid use problem of a parent or parents on the child's social development. The thesis surveyed the connection and meaning of a parent or parents who use opioids to the child's social development. The thesis was carried out as a research-oriented literature review, the purpose of which is to produce information for nursing professionals about what kind of consequences a parent or parents' opioid abuse can cause on a child's social development. In this thesis, the word child is used to refer to a child between the ages of 0 and 12.

A descriptive literature review was used as the data search method. The material searches were targeted at databases that are available through the Diak Finna service. Eleven studies were accepted for the final analysis. The key research results were that the impact of a parent using opioids on the child's social development is manifold. Based on the research, the disadvantage caused by the use of opioids by the parent and the child's neglect had a significant role on the relationship between the child and the parent and child's social development. The studies also showed that problems in the interaction between a parent using opioids and a child increased the development of child's social skills and emotional skills.

Keywords: childhood, literature review, opioids, parents, social development

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 OPIOIDIT JA NIIDEN VÄÄRINKÄYTTÖ	5
2.1 Opioidien määritelmä	5
2.2 Opioidien väärinkäyttö.....	6
3 LAPSEN SOSIAALINEN KEHITYS JA VANHEMMUUS.....	7
3.1 Sosiaalinen kehitys eri ikäkausina	7
3.2 Vanhemmuus ja sen merkitys lapselle	9
3.3 Kiintymyssuhteen merkitys lapsen sosiaaliselle kehitykselle	10
4 DIAKONINEN HOITOTYÖ	13
4.1 Sairaanhoitaja, diakoninen hoitotyö -koulutus.....	13
4.2 Päihdetyö osana diakonista hoitotyötä.....	13
5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	14
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	15
6.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus.....	15
6.2 Aineiston valintakriteerit	15
6.3 Aineiston haku	16
6.4 Valittujen tutkimusten kuvaus.....	18
6.5 Tutkimusten laadun arviointi	23
6.6 Tutkimusaineistojen analysointi	23
7 TULOKSET	25
7.1 Opioidien käytön vaikutus vanhemmuuteen.....	25
7.2 Lapsen ja vanhemman välinen suhde.....	27
7.3 Vanhemman opioidien käytön vaikutus lapsen sosiaaliseen kehitykseen.....	28
7.4 Lapsen suhtautuminen huumeisiin ja ihmisten yleisiä asenteita huumeiden käytöstä.....	30
8 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	31
8.1 Eettisyys.....	31

8.2 Luotettavuus	32
9 POHDINTA	33
9.1 Tulosten pohdinta	33
9.2 Jatkotutkimusehdotukset.....	36
9.3 Johtopäätökset.....	36
LÄHTEET.....	38
LIITE 1. Analyysissä käytettävä aineisto.....	45
LIITE 2. Laadulliset kriteerit	48
LIITE 3. Aineiston analyysi.....	49

1 JOHDANTO

Yksilön sosiaalinen kehitys on koko elämän mittainen prosessi, joka alkaa jo varhain lapsuudessa. Sosiaalistumisen myötä yksilön arvomaailma ja normit muokkaantuvat sekä käyttäytymismallit, tiedot ja taidot kehittyvät. Sosiaalistumisen kautta yksilö integroituu yhteiskuntaan. Lapsen sosiaalistuminen tapahtuu pääosin vanhempien ja muiden lapselle tärkeiden ihmisten kautta. Tutkimusten perusteella on voitu todistaa, että varsinkin äidin suhde lapseen on keskeinen osa lapsen sosiaalista kehittymistä. Vanhemman päihteiden käyttö heijastuu vahvasti vanhemmuuteen ja koko perheen elämään, kuten lapsen sosiaaliseen kehittymiseen. (Helkama, 2020, s. 60–62.)

Suomessa huumeita kokeilleiden määrä on kasvanut viisinkertaiseksi 90-luvun jälkeen ja 25–34-vuotiaista nuorista aikuisista lähes puolet on kokeillut huumeita joskus elämänsä aikana (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2023a). Opioidien väärinkäyttö on kasvanut kaksinkertaiseksi. Opioidien väärinkäyttö on lisääntynyt viimeisen vuosikymmenen aikana niin, että 2017 tehdyn tutkimuksen mukaan Suomessa jopa 0,9–1,3 %:lla 15–64-vuotiaasta henkilöstä on jonkinasteinen opioidien ongelmakäyttäjä (Häkkinen, 2015). Huumeita käyttävien henkilöiden tavoittaminen ja tutkiminen on vaikeaa. Erityisen vaikeaa siitä tekee se, että käyttäjien elämään liittyy usein ongelmakäytön lisäksi esimerkiksi mielenterveyden häiriöitä, asunnottomuutta ja työttömyyttä (Aalto, 2007).

Opinnäytetyön tarkoituksena on kerätä saatavilla olevien viimeaikaisten tutkimusten pohjalta tietoa siitä, millainen merkitys opioideja väärinkäyttävän vanhemman toiminnalla ja väärinkäytöllä on lapsen sosiaaliseen kehitykseen ja tuoda niitä käytännön tietoon hoitotyön ammattilaisille. Tavoitteena opinnäytetyössämme on lisätä tietoa opioidien väärinkäytön yleisyydestä, mahdollisista väärinkäytön vaikutuksista vanhemmuuteen ja tavallisimpia lapsen sosiaalisuuteen vaikuttavia tekijöitä hänen varttuessaan opioideja käyttävän vanhemman tai vanhempien kanssa.

2 OPIOIDIT JA NIIDEN VÄÄRINKÄYTTÖ

2.1 Opioidien määritelmä

Opioideiksi kutsutaan keskushermostoon vaikuttavia kipulääkkeitä. Opioidit voidaan jakaa endogeenisiin eli elimistön tuottamiin, luonnonmukaisiin eli oopiumalkaloideja tai oopiumalkaloidien johdoksia sisältäviin, puolisynteettisiin ja synteettisiin opioideihin. Endogeenisiä opioideja ovat esimerkiksi endorfiinit. Luonnonmukaisia opioideja ovat esimerkiksi morfiini ja kodeiini, jotka valmistetaan kuivattusta oopiumiunikon (*Papaver somniferum*) maitinesteestä eli oopiumista. Puolisynteettisiä opioideja ovat esimerkiksi heroini ja synteettisiä ovat esimerkiksi fentanyyli ja metadoni (Kalso & Rauhala, 2023). Opioidit voidaan jakaa vahvoihin, keskivahvoihin ja heikkoihin opioideihin niiden analgeettisen tehon perusteella (Taulukko 1). Opioideja käytetään päihteinä euforisoivan vaikutuksen vuoksi, ja riippuvuuden kehittyminen opioideja käyttäessä on mahdollista. Monet opioidit on luokiteltu tästä syystä huumausaineeksi. Varsinkin morfiinista synteettisesti johdettu heroini (diasetyylimorfiini) on tässä suhteessa huonomaineinen. (Saano & Taam-Ukkonen, 2020, s.472) Suomessa käytetyin opioidi on buprenorfiini ja se on myös yleisin syy opioidikuolemaan Suomessa (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, i.a.).

Taulukko 1. Opioidit jaettuna ryhmiin analgeettisen tehon perusteella

Heikot opioidit	Keskivahva opioidi	Vahvat opioidit
Kodeiini	Buprenorfiini	Fentanyyli
Tramadoli		Hydromorfiini
		Morfiini
		Oksikodoni
		Metadoni

2.2 Opioidien väärinkäyttö

Päihteiden väärinkäyttö on muuttunut aiemmasta niin, että se ei rajaudu vain vahvojen ja epäpuhtaiden huumeiden käyttöön tai alkoholin liikakäyttöön. Pääosin väärinkäytöt tapahtuvat reseptillä määrättävien keskushermostoon vaikuttavien tunnettujen lääkkeiden liika- ja väärinkäytöstä. (Häkkinen, 2015.) Vaikka opioidien käyttöön liittyy suuri riippuvuusriski, käytetään niitä paljon lääketieteellisesti kivun hoidossa. Pitkäaikaisen kivun hoidossa tulee harkita ja perustella tarkkaan opioidien käytön aloittamista ja pyrkiä käyttämään niitä mahdollisimman lyhyen aikaa. (Kalso & Rauhala, 2023.) Yleistynyt voimakkaiden kipulääkkeiden käyttö kroonistuneiden kiputilojen hoidossa reseptilääkkeenä on johtanut lisääntyneisiin kipulääkeriippuvuus ongelmiin. Kipulääkeriippuvuus ongelmasta puhutaan, kun alkuperäistarkoituksena ei ole ollut päihdetarkoitus ja lääke on reseptillä saatu. Ongelma voi kehittyä päihdekäyttöiseksi, kun potilas ei pystykään lopettamaan lääkkeen käyttöä, vaikka alkuperäinen oire olisi parantunut. (Mikkonen, 2018.) Muita väärinkäytölle altistavia tekijöitä ovat esimerkiksi yksilön geneettinen tausta, ympäristötekijät ja edeltävä käyttö tai alttius. Väärinkäyttö voi johtaa addiktioon, joka luokitellaan aivosairaudeksi. (Korpi & Linden, 2023.)

Opioidit vaikuttavat mielialaan ja niiden luoma hyväolontunteen voimakkuus määrittyy sen mukaan, kuinka nopeasti opioidin pitoisuus aivoissa suurenee. Opioidien rasvaliukoisuus ja ottotapa vaikuttavat siihen, kuinka nopeasti ja voimakkaasti euforinen tunne välittyy. Hyväolontunteen kokemukseen voi vaikuttaa myös henkilön muu elämäntilanne. Henkilön ollessa ahdistunut voi opioideista saatu euforinen tunne olla erityisen voimakas, mikä tulee huomioida myös kivunhoidossa. Pitkäaikainen opioidien käyttö voi taas aiheuttaa vastakkaisen reaktion euforisen tunteen kanssa, vaikka kipu lievittyisikin. Osalle henkilöistä opioidit saattavat aiheuttaa levottomuutta ja mahdollisesti aiheuttaa masennusta tai pahentaa sitä. (Kalso & Rauhala, 2023.)

3 LAPSEN SOSIAALINEN KEHITYS JA VANHEMMUUS

3.1 Sosiaalinen kehitys eri ikäkausina

Vauvan (0–1 vuotta) sosiaalinen vuorovaikutus kehittyy vähitellen. Itsensä ilmaiseminen ilmein, ääntelyin ja liikkein ovat vauvalle tyypillisiä vuorovaikutuksen keinoja. Ensimmäisenä kehityksen virstanpylväänä voidaan pitää vauvan reagoimista vanhemman ilmeisiin. Vauvan erottaessa kasvoja ja erilaisia esineitä pidetään tärkeänä ympärillä olevien asioiden aktiivista nimeämistä ja niistä puhumista. Tämä kehittää vauvan tunnetaitoja ja luo pohjaa kehitykselle. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2021; Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2023a.)

2–3 kuukauden iässä tyypillistä on, että lapsi alkaa hymyillä ja jokellella. Vanhemman vastaaminen näihin keskusteluihin hymyillä ja puheella on ensisijaisen tärkeää vastavuoroisuuteen pyrkiessä. 3–4 kuukauden iässä lapsi kiinnostuu jo muista vauvoista ja lapsista yrittäen olla vuorovaikutuksessa heidän kanssaan. 7–9 kuukauden iässä lapsen motoriset taidot kehittyvät ja kiinnostus vuorovaikutukseen vanhempien ja muiden lasten kanssa kasvaa. Hellien tunteiden osoittaminen ja leikeistä nauttiminen lisääntyvät yhden vuoden ikää lähestyessä. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2023a.)

1–2 vuoden iässä ja lapsen opittua kävelemään uudenlaiset leikit johdattavat lapsen tutustumaan entistä enemmän ympäristöönsä. Sääntöjen ja rajojen asettaminen ja niiden ymmärtäminen luovat lapselle pohjaa tekojensa ymmärtämiselle. Lapsen tarve tuottaa vanhemmilleen iloa ja ihailua luo oma-aloitteisen ja vähitellen aktiivisen yksilön. Leikkien kautta lapsi oppii pelisääntöjä tekemisilleen ja ottamaan muita huomioon. Kehitykselle myönteinen vuorovaikutus vanhemman ja lapsen välillä tuo yhteistä iloa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2023c; Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2023d.)

Leikki-ikäisen lapsen (3–6 vuotta) sosiaalinen kehittyminen näkyy taitona ottaa toiset huomioon. Tunteiden ja käytöksen säätelyyn liittyvät taidot kehittyvät näiden ikävuosien aikana merkittävästi. Lapselle kehittyy kyky tehdä omia valintoja

sekä säädellä tunteitaan esimerkiksi oman vuoron odottamisen ja ohjeiden seuraamisen hetkillä. Lapsen itsetunto kehittyy ja kehuminen kannustaa lasta uusien taitojen opettelussa. Lapsen kehittynyt kyky huomata erot itsen ja muiden välillä voi tuottaa lapselle suurta harmitusta. Tämän vuoksi lapsi tarvitsee huomattavasti lohtua ja turvaa tunteiden käsittelyssä. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2023d, Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2023e; Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2017; Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2023f.)

Alakouluikäinen lapsi (6–12 vuotta) alkaa kehittämään itselleen ihmissuhteita myös kodin ulkopuolelle, kuten ystäviin. Esikouluvaiheessa lapsella on usein uhmakkuuskausi. Lapsen ollessa enemmän ristiriitainen ja ailahtelevainen kaipaa hän myös enemmän vanhemman tukea. Pelkojen lisääntyminen liittyen esimerkiksi epäonnistumisiin ja kuolemaan usein lapsen ollessa alakouluikäinen, ja tästä syystä myös yksin nukkuminen voi olla hankalaa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2023f; Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2017; Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2023g; Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2024.)

Omien taitojen kehittyminen lisääntyy esikouluvaiheessa ja ystävyysuhteiden tärkeys ja hyväksytyksi tuleminen korostuvat merkittävästi. Lapsi kaipaa rinnalleen vanhempaa tukemaan ristiriitoja kohdatessaan, mutta pystyy jo sovittelemaan pienimmät kiistat ystävien kesken. Alakouluikäinen lapsi pystyy tuntemaan syyllisyyttä ja hänellä on käsitys siitä, mikä on oikein ja mikä väärin. Alakouluikäinen lapsi kokee tarvetta tuntea olonsa tarpeelliseksi ja luottamuksen arvoiseksi, kun taas epäonnistumiset aiheuttavat alemmuuden tunnetta. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2023f; Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2017.)

Varhaisnuoruudeksi kutsutaan ajanjaksoa noin 12–14 vuoden iässä. Tässä vaiheessa lapsi usein alkaa irtaantumaan vanhemmistaan huomattavasti. Varhaisnuoruudelle tyypillistä ovat myös tunne-elämän haasteet, kuten ahdistus ja masennus, sekä sosiaalsiin kanssakäymisiin liittyvät haasteet. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2024.)

3.2 Vanhemmuus ja sen merkitys lapselle

Laissa lapsen äidiksi määritellään henkilö, joka on synnyttänyt lapsen, ja isäksi henkilö, jos hän on syntymän aikana synnyttäneen äidin kanssa avioliitossa. Muulloin isyys täytyy vahvistaa Digi- ja väestötietoviraston tai tuomioistuimen päätöksellä. Tällöin isä on henkilö, joka on siittänyt lapsen tai jonka siittiötä on käytetty äidin hedelmöityksessä. Jälkimmäisessä tilanteessa isä ei kuitenkaan välttämättä ole syntyneen lapsen elämässä läsnä. (L 775/2022 1. §- 4. §.) Lähtökohtaisesti vanhemmaksi todennetaan lapsen synnyttänyt äiti ja mahdollinen toinen vanhempi vahvistetaan tai todetaan tilannekohtaisesti (L 775/2022).

Vanhemmuus voidaan jakaa myös sosiaaliseen, psykologiseen ja oikeudelliseen vanhemmuuteen. Sosiaalisen vanhemmuuden alle kuuluu henkilö, joka ohjaa lasta arjessa ja on mukana konkreettisesti jokapäiväisessä toiminnassa. Siihen voidaan lukea julkisesti esiintyminen ja kenet ulkopuoliset ovat hyväksyneet ja tottuneet näkemään lapsen kanssa. Psykologinen vanhemmuus määrittyy lapsen kautta. Kenet lapsi kokee vanhemmakseen tunnetasolla ja keneen hän kiintyy. Tämä on tärkeä lapsen kasvun ja kehityksen sekä kiintymissuhteen muodostumisen kannalta. Oikeudellinen vanhemmuus pohjautuu suoraan lakiin tai tuomioistuimen määräykseen. Tähän kuuluu lainsäädännöllisesti lapsen ja vanhemman välinen suhde, oikeuksia ja velvollisuuksia. (Rytkönen, 2004, s. 8–9.)

Vanhemmaksi tulemisen voidaan katsoa olevan etuoikeus, josta on lupa kokea monia eri tunteita (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2019). Vanhemmaksi tulemiselle ei voi koskaan valmistautua riittävästi, eikä ole yhtä oikeaa tapaa olla vanhempi. Vanhemmuus ja lapsen kasvattaminen on polku, jossa tulee vastaan erilaisia haasteita ja mutkia. (Terve, i.a.) Vanhemmuuteen, ja siihen millainen vanhempi on, vaikuttavat monet tekijät. Omalla menneisyydellä ja lapsuudella voi olla vaikutusta nykyiseen elämäntilanteeseen. Näihin asioihin pystyy jonkin verran vaikuttamaan, mutta välillä kielteisten kokemusten korjaaminen vaatii enemmän työtä. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2019.) Tärkeäksi katsotaan kuitenkin lapsen ja vanhemman välinen vuorovaikutus, josta lapsi oppii ihmissuhdetaitoja ja joka luo pohjaa tulevaisuuden vuorovaikutustilanteisiin. Vanhemman luoma

perusturva ja luottamuksen kokemus heijastuvat suoraan tuleviin ihmissuhteisiin, itsetuntemukseen ja empatiakykyyn. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2021.)

Vuorovaikutus vanhemman kanssa kehittää vauvaa jo varhain tämän synnyttyä. Varhainen vuorovaikutus tarkoittaa yhdessä olemista, tekemistä ja kokemista. Perusturvallisuus ja luottamus rakentuvat varhaisen vuorovaikutuksen myötä ja mahdollistavat lapsen luomaan ja oppimaan uutta. Lapsi oppii ottamaan vastaan hoivaa ja pyytämään sitä tarvittaessa. Vanhemman tehtävä hyvän varhaisen vuorovaikutuksen saavuttamisessa on, että hän kykenee riittävän herkästi tulkitsemaan lapsen viestejä oikein ja vastaamaan niihin loogisesti. Näin lapselle kehittyy mielikuva omien tarpeiden tärkeydestä, itsensä hyväksymisestä ja turvallisesta ympäristöstä. Vanhempi auttaa lasta tunnistamaan tunteita ja tarpeita sanoittamalla sekä vastavuoroisesti jakamalla niitä. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2023.)

3.3 Kiintymyssuhteen merkitys lapsen sosiaaliselle kehitykselle

John Bowlbyn ajatusten ja tutkimusten kiintymyssuhdeteoriasta 1960- ja -70-luvulla voidaan katsoa toimivan kiintymyssuhdeteorian lähtökohtana. Hän toimi psykiatrina ja psykoanalytikkona, ja tutki sekä havainnoi eläinten leimautumisen ja erilaisten tutkimusten avulla kiintymyssuhdetta. Tutkimuksissa ilmeni, että lapsella turvallisuuden tarve säätelee varhaiskehitystä ja että vaaratilanteissa lapsella on tarve pysyä hoivaavan henkilön lähellä. Bowlbyn ajatuksena oli käsitteellistää tutkimuksissaan, kuinka ihmisellä on taipumus luoda tunnesiteitä toisiin ihmisiin sekä luoda selityksiä ihmisten erilaisiin tapoihin reagoida stressaavissa elämän tapahtumissa. Hän tutki näiden välisiä yhteyksiä ja kuinka aikaisemmin koetut menetykset ja erokokemukset vaikuttavat käyttäytymiseen. (Sinkkonen, 2004.)

Kiintymyssuhdemalli kehittyy vauvalle jo ensimmäisten elinvuosien aikana ja se laajenee koskemaan myöhemmin myös muita ihmissuhteita. Opittu käsitys ihmissuhteista ja ympäröivästä maailmasta pysyy melko samanlaisena ihmisen koko elinkaaren. (Tokola & Airo, 2024.) Lapsen ja huoltajan välisen vuorovaikutuksen

laatu vaikuttaa siihen, kuinka turvalliseksi tai turvattomaksi lapsi kokee suhteen. Turvallinen kiintymyssuhde kehittyy, kun huoltaja on johdonmukainen, läsnä oleva ja empaattinen. Turvaton kiintymyssuhde voi johtua huoltajan etäisyydestä, torjunnasta tai ristiriitaisuudesta. Lapsena omaksuttu kiintymyssuhdemalli vaikuttaa lapsen kehitykseen, tunne-elämään, myöhempisiin ihmissuhteisiin sekä ylipäänsä odotuksiin ihmissuhteista ja vuorovaikutuksista koko elinkaaren ajan. (Sinkkonen & Kalland, 2016.) Opittu malli aktivoituu ihmisille myöhemmin erilaisissa tilanteissa. Erityisesti läheisissä ihmissuhteissa, odottamattomissa stressi- ja traumatilanteissa sekä erilaisissa tavallisissa elämän muutoskohdissa. (Tokola & Airo, 2024.)

Turvallisen kiintymyssuhteen kehittyminen edellyttää, että lapsi kokee, että hänen tarpeisiinsa vastataan. Hän pystyy ja oppii luottamaan häntä hoivaavaan aikuiseen, sekä hänen tunteilleen annetaan tilaa niin, että häntä ymmärretään ja kuunnellaan. Aikuisena tämä näkyy henkilön kykyä luottaa muihin ja kykyyn ilmaista tunteita luottaen, että häntä kuunnellaan. Vanhemmaksi tullessaan, henkilö pystyy hyväksymään vauvansa tarvitsevuuden ja avuttomuuden. Hän kykenee olemaan läsnä tunnetasolla ja näkemään lapsensa itsenäisenä henkilönä, jolla on tarpeita ja toiveita sekä tekemään hyviä ratkaisuja vauvansa kasvun tueksi. (Tokola & Airo, 2024.)

Kaoottinen kiintymyssuhdemalli tarkoittaa sitä, että lapsi on kasvanut turvattomassa perheessä, jossa hänen tarpeisiinsa ei ole vastattu johdonmukaisesti ja turvallisesti. Lapsi ei ole voinut luottaa vanhempiin ja he ovat voineet olla jopa vaarallisia lapselle. Taustalla on voinut olla päihdeongelmaa tai väkivaltaa, joka on lapselle vahingollista. Perheenjäsenillä voi esiintyä myös psyykkisiä ongelmia. (Tokola & Airo, 2024.)

Välttelevässä kiintymyssuhdemallissa tyypillistä on tunteiden ilmaisun vältteleminen. Taustalla on usein masennusta, eikä vanhemmilla ole ollut kykyä ottaa vastaan lapsen tunneilmaisuja. Tämä voi johtaa, siihen ettei lapsi tuo esiin minkäänlaisia tunteita ja hyväksyntää haetaan enemmän toiminnan kautta. Tämä voi näkyä tulevaisuudessa vanhempana ollessa, ettei henkilö tunnista lapsensa

tunneilmaisua ja saattaa sivuuttaa negatiiviset tunneilmaisut kokonaan. (Tokola & Airo, 2024.)

Ristiriitaisesti turvattomassa kiintymyssuhteessa lapsi on kasvanut epäjohdonmukaisessa tunneilmapiiirissä. Lapsi ei ole pystynyt ennakoimaan vanhempansa tunnereaktioita eri tilanteissa, tai samankaltaisiin asioihin on reagoitu hyvin eri tavalla. Tällöinen reagointi vaikuttaa lapsen arkeen niin, että hän joutuu olemaan jännittynyt ja varuillaan vanhempien tunnetiloista. Lapsi pyrkii käyttäytymiseen, joka ei aiheuttaisi negatiivisia tunteita vanhemmassa, ja toisinaan hän saattaa suurennella tunteitaan saadakseen reagointia. Aikuisena tämä saattaa esiintyä henkilön taipumuksena uupua ja ahdistua herkästi. Tyypillistä on myös muiden miellyttäminen ja konfliktien välttäminen sivuuttaen omat tunteensa. Vanhemmaksi tultaessa tällöisen kiintymyssuhteen omaava henkilö saattaa olla epäjohdonmukainen ilmaistessaan tunteita lasten kanssa. Tämä voi näkyä äkillisinä suuttumuksina ja toisinaan taas liiallisen haitallisen käytöksen hyväksymisenä ja omien rajojen joustamisena. Vanhemmalla on tarve hakea hyväksyntää vanhemmuudelle lapseltaan. (Tokola & Airo, 2024.)

4 DIAKONINEN HOITOTYÖ

4.1 Sairaanhoidaja (AMK), diakoninen hoitotyö -koulutus

Sairaanhoidaja (AMK), diakoninen hoitotyö koulutuksella opiskelija saa laaja-alaisen pohjan toimimiseen hoitotyössä ja kirkollisten opintojen myötä valmiudet erilaisten asiakkaiden kanssa toimimiseen sekä ihmisen kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen. Opinnot kestävät pohjakoulutuksesta riippuen kolmesta ja puolesta vuodesta neljään vuoteen ja ovat laajuudeltaan 240 opintopistettä. Koulutuksesta valmistuneella on pätevyys toimia sekä laillistettuna sairaanhoidajana että luterilaisen kirkon diakonissana. (Diak, i.a.-b.)

Opinnot koostuvat kahdeksasta eri opintokokonaisuudesta ja yhtenä kokonaisuutena keskitytään pääosin mielenterveys- ja päihdehoitotyöhön. Opinnot antavat opiskelijalle valmiudet ymmärtää mielenterveyteen ja päihdeiden käyttöön liittyviä tekijöitä, asiakaslähtöisen asiantuntijuuden merkityksen ja varhaisen sekä oikea-aikaisen avun merkityksen. (Diak, i.a.-a) Yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tulevaisuuden tarpeisiin reagoiminen nostetaan esille opintojen aikana. Näin opiskelijalle luodaan kyky ennakoida ja ymmärtää yhteiskunnan muutosten vaikutusta heikoimmassa asemassa oleviin. (Valtonen & Kajander-Unkuri, 2020, s.323–325)

4.2 Päihdetyö osana diakonista hoitotyötä

Kristillinen ihmiskäsitys ja lähimmäisenrakkaus ovat keskiössä diakonisessa hoitotyössä. Terveyttä ja hyvinvointia pyritään edistämään ihmisen nähdyksi, kuuluksi ja rakastetuksi tulemisen kautta. Merkityksen ja tarkoituksen tärkeys korostuvat merkittävästi ihmisen ollessa hauras ja haavoittunut. (Rättyä ym., 2020, s. 72) Osaksi diakoniatyötä seurakunnissa kuuluu päihdetyö. Tämä näkyy diakoniatyöntekijän työssä yksilötapaamisina sekä erilaisina ryhmämuotoisina kokoontumisina, retkinä ja leireinä. Tavoitteena yksilötapaamisissa on antaa tukea, kuten sielunhoidollista keskustelua, ongelmien käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä

yhdessä. Ryhmissä korostuvat yhteisöllisyys ja vertaistuki. Seurakunnissa ryhmiin pääsyssä pyritään pitämään matalaa kynnystä ja ne ovat avoimia kaikille, kuuluu kirkkoon tai ei. Diakoniatyössä, erityisesti päihdetyössä, korostuu voimavara- lähtöinen kohtaaminen. On tärkeitä kohdata apua tarvitseva tai heikossa asemassa oleva henkilö kunnioittavasti ja mahdollisuuksia painottaen, eikä päihde- ongelmaan keskittyen. (Suomen Evankelisluterilainen kirkko, i.a.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa yhteistyössä toimiminen ja vaikeissa elämäntilanteissa olevien ihmisten kanssa vuorovaikutuksessa oleminen ovat osa diakonissan lähes jokaista työpäivää. Kirkon diakonian asiakkaina tavataan usein erilaisista lähtökohdista ja elämäntilanteista tulevia ihmisiä: myös heitä, joilla itsellään tai perheessä esiintyy opioidien väärinkäytön ongelmia. Opioidien väärinkäytöstä johtuvien ongelmien ymmärtämisessä mielenterveys- ja päihdehoitotyön opinnot edesauttavat sairaanhoitaja-diakonissaa kohtaamaan asiakkaan ja auttamaan kokonaisvaltaisesti.

5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Teimme tutkimuspainotteisen opinnäytetyön kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa kirjallisuuskatsaus vanhemman opioidien käytön vaikutuksista lapsen sosiaaliseen kehitykseen. Tavoitteenamme on lisätä kirjallisuuskatsauksen avulla hoitotyön ammattilaisten tietoisuutta opioideja käyttävän vanhemman vaikutuksesta lapsen sosiaaliselle kehittymiselle ja voimavaroja tukevassa hoitotyössä. Tietoisuuden lisääminen auttaa parhaassa tapauksessa asianosaisia, kuten ongelmasta kärsivää vanhempaa, lasta ja aikuiseksi kasvanutta lasta, ymmärtämään omaa persoonallisuuttansa ja muita persoonallisuuteensa vaikuttaneita tekijöitä. Päädyimme tiivistämään tutkimusky- symyksemme suunnitteluvaiheessa niin, että pystymme rajaamaan aineistonke- ruun tiettyyn lapsuuden vaiheeseen.

Tutkimuskysymyksemme on seuraava: Mitä ongelmia opioideja käyttävän vanhemman toiminta sisältää vanhempana olemisen näkökulmasta ja kuinka ne vaikuttavat lapsen sosiaaliseen kehittymiseen?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

6.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on tutkimusmenetelmä, jota on käytetty laajasti hoito- ja terveystieteellisessä tutkimuksessa. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus perustuu tutkimuskysymyksiin ja tuottaa tietoa niiden perusteella. Kirjallisuuskatsauksessa on neljä eri vaihetta, jotka ovat tutkimuskysymysten muodostaminen, aineiston valitseminen, kuvailun rakentaminen ja tuotetun tuloksen tarkasteleminen. Aineisto valitaan tutkimuskysymysten pohjalta. Aineistoa analysoidaan niin, että etsitään uusia yhteyksiä aineistojen väliltä, pyritään luomaan uusia johtopäätöksiä ja yhtenäinen kokonaisuus aineistoista. (Kangasniemi ym., 2013, s. 294) Näin tuotamme laadullisen tutkimuksen.

6.2 Aineiston valintakriteerit

Aineiston haku aloitettiin pohtimalla ja asettamalla sisäänotto- ja poissulkukriteerit (Taulukko 2). Aineisto rajattiin kymmenen vuoden eli vuosien 2012–2022 välille, jotta tutkimukset olisivat mahdollisimman uusia ja ajankohtaisia. Olemme käyttäneet hyödyksi sekä suomen- että englanninkielisiä tutkimuksia ja lähteitä. Emme valinneet mukaan muilla kielillä tehtyjä tutkimuksia. Tutkimukset rajattiin tieteellisiin tutkimuksiin ja alkuperäistutkimuksia käsitteleviin artikkeleihin. Jos julkaisu ei täyttänyt tieteellisen julkaisun kriteereitä, tutkimusta ei otettu mukaan lopulliseen analysointiin. Tutkimusten tuli saada arviointikriteereiden mukaiset pisteet ennen lopullista analysointia. Tutkimuksissa käsiteltiin opioideiksi

luokiteltavia lääkaineita ja tutkittavien lasten tuli olla tutkimushetkellä 0–12-vuotiaita. Aineiston tuli kokonaisuudessaan vastata asettamiimme tutkimuskysymyksiin. Aineiston tuli olla ilmaiseksi saatavilla.

Taulukko 2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Julkaistu vuonna 2012–2022	Vuonna 2011 julkaistut tai vanhemmat
Suomen- ja englanninkieliset	Vieraskieliset (pois lukien englanninkieliset)
Tieteellinen tutkimus tai alkuperäistutkimuksen tuloksia käsittelevä artikkeli	Julkaisu ei täytä tieteellisen julkaisun kriteerejä
Julkaisu on saatavilla ilmaisista tietokannoista	Julkaisu ei ole saatavilla ilmaisista tietokannoista
Tutkimuksessa käsitellään opioideiksi luokiteltavia aineita	Tutkimuksessa käsitellään ainoastaan muita kuin opioideiksi luokiteltavia aineita
Tieteellinen tutkimus saa arviointikriteereiden mukaiset pisteet	Tieteellinen tutkimus ei saa arviointikriteereiden mukaisia pisteitä
Artikkeli vastaa tutkimuskysymyksiin	Artikkeli ei vastaa tutkimuskysymyksiin
Lapset tutkimuksessa 0–12-vuotiaita	Tutkittavat lapset vanhempia kuin 12-vuotiaita

6.3 Aineiston haku

Opinnäytetyön aineistonkeruu suoritettiin talvella 2023 ja keväällä 2024. Haimme aineistoa erilaisista tietokannoista, kuten Pubmed, EBSCO ja Proquest Diak Finna -palvelun kautta. Tiedonhaussa teimme useita koehakuja, joiden perusteella päädyimme käytettäviin tietokantoihin ja aineistoon (Taulukko 3). Tarkoituksena oli löytää vastaus asetettuun kysymykseen ja tietoa siitä, mitä tiedämme ilmiöstä tällä hetkellä. Rajaaminen tutkimusten välillä vaati paljon aikaa, ja

erityisesti englannin kielellä tehdyt haut tuottivat tuloksia sadoittain. Tiedonhakuja tehdessämme huomasimme kehittyvämmä siinä jatkuvasti, mikä myöhemmin mahdollisti hakusanojen laajemman hyödyntämisen ja uusien artikkeleiden löytymisen eri tietokannoista. Tavoitteenamme oli saada koottua tieto yhdeksi kokonaisuudeksi, jotta se olisi helposti käytettävissä sekä hoitotyön ammattilaisille että henkilöille, joita ilmiö koskettaa.

Taulukko 3. Hakusanat

Tietokanta	Käytetyt hakusanat	Haun tulokset	Hyväksytyt otsikon tai tiivistelmän perusteella	Tutkimukseen valitut aineistot
EBSCO	parental opioid use disorder AND children's developmental	1	1	1
Diak Finna	Parenting* substance abuse* development*	50	1	2
PubMed	Substance use disorder opioid* child* parent* develop*	94	3	3
PubMed	The impact of the opioid epidemic* child* families*	11	2	1
Julkari	Äidin päihteiden käytön yhteys	213	2	1
EBSCO-host, Academic Search Premier	opiates or opioids AND children developmental or emotional developmental or child health AND parents or caregiver or parenting	105	4	1
Proquest	(opioids disorder) and (parents) or (parental)) and (child development) or (child well being))	95	4	2
			Yhteensä	11

6.4 Valittujen tutkimusten kuvaus

Kirjallisuuskatsaukseen hyväksyttiin yhteensä yksitoista tutkimusta (LIITE 1). Tutkimuksissa käsiteltiin opioidien käytön vaikutusta vanhemmuuteen, opioidien käytön vaikutusta lapsen ja vanhemman väliseen kiintymyssuhteeseen ja vuorovaikutukseen sekä vanhempien opioidien käytön vaikutusta lapsen sosiaaliseen kehitykseen. Tutkimuksista yhdeksän oli laadullisia ja kaksi piti sisällään myös määrällistä aineistoa. Hyväksytyistä tutkimuksista vanhin oli julkaistu vuonna 2012 ja uusin vuonna 2021. Tutkimustulosten perusteella selvitettiin, millainen merkitys vanhemman opioidien käytöllä on lapsen sosiaaliseen kehitykseen.

Kirjallisuuskatsaukseen valittiin aineisto nimeltä "Bio-psychosocial characteristics of parenting women with substance use disorders". Tämän tutkimuksen on kirjoittanut Kaltenbach vuonna 2013. Tutkimus on osana Suchmanin, Pajulon ja Mayesin teosta "Parenting and Substance Abuse: Developmental Approaches to Intervention." Kirjallisuuskatsauksessa on hyödynnetty aikaisempia tutkimuksia aiheesta. Kirjallisuuskatsauksessa käsitellään päihdehäiriöstä kärsivien vanhemmina toimivien naisten psykososiaalisia ominaisuuksia. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on nostaa esiin erityisesti Yhdysvaltojen lastensuojelujärjestelmän ja valtion päätökset, joissa päihderiippuvuutta ei nähdä sairautena vaan pelkästään riippuvuutena. Tästä johtuen riippuvuutta ei pyritä hoitamaan, vaan vanhemmina toimivia päihteidenkäyttäjiä pyritään ennemmin rankaisemaan teoistaan. Kirjallisuuskatsauksessa korostetaan näiden naisten ja äitien psykososiaalisten piirteiden, kuten sukuhistorian, väkivallan ja vanhemmuuteen liittyvien asenteiden, merkitystä riippuvuuteen. (Kaltenbach, 2013.)

Toisena tutkimuksena mukaan valittiin osana "Drug and alcohol dependence" -kirjaa oleva aineisto nimeltä "Prenatal exposure to methadone or buprenorphine: Early childhood developmental outcomes" ja sen ovat luoneet Kaltenbach, O'Grady, Heil, Salisbury, Coyle, Fischer, Martin, Stine ja Jones. Tämä kokeellinen tutkimus selvitti, miten äidin raskauden aikainen bupreformiini- tai metadonihoito vaikuttaa lapsen kehitykseen ja terveyteen ensimmäisten kolmen vuoden aikana. Tutkimuksessa annettiin joko metadonia tai bupreformiinia 175 opioidiriippuvaiselle raskaana olevalle äidille, joista tutkimukseen ilmoittautumisen ajan

puitteissa synnytti 58 bupreforminia saanutta ja 73 metadonia saanutta äitiä. Tuloksista ilmenee, ettei kyseisillä aineilla raskauden aikana käytettynä ole suoranaista vaikutusta lapsen kasvuun ja kehitykseen. (Kalthenbach ym., 2018. s. 40–49)

Kolmas tähän kirjallisuuskatsaukseen valittu aineisto on Mirickin ja Steenrodin systemaattinen kirjallisuuskatsaus nimeltä ” Opioid Use Disorder, Attachment, and Parenting: Key Concerns for Practitioners”. Katsauksessa tarkastellaan lapsen kiintymystä ja kiintymissuhdetta vanhempaan, jolla on opioidikäyttöhäiriö, ja suhdetta vanhemmuuteen. Kehyksenä käytetään Bowlbyn kiintymyssuhdeteoriaa, johon eri artikkeleista ja tutkimuksista löytynyttä tietoa heijastetaan. Tutkimuksessa tuodaan esiin opioidien käytön vaikutus yleisesti, sen vaikutus vanhemmuuteen ja näiden suhde kiintymyssuhdeteoriaan sekä lapsiin lapsen eri ikävaiheissa. Lopuksi tarkastellaan kiintymystä mittavia mittareita ja interventioita. Tutkimus tuo esille, kuinka vanhempien opioidien käyttö vaikuttaa tarkkaavaisuuteen ja lapsista huolehtimiseen negatiivisesti sekä aiheuttaa ylisukupolvisuuden ongelmakierteen. (Mirick & Steenrod, 2016.)

Aineistoon valittiin Palumbon, Mechlingin ja Ahernin vuonna 2021 julkaistu kirjallisuuskatsaus. Kirjallisuuskatsaus on nimeltään ”Parental opioid use disorder: Examining their children’s experiences, needs, and road to resilience”. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on ymmärtää paremmin, millaisia kokemuksia ja tarpeita lapsilla ja nuorilla on, jotka ovat asuneet opioideja käyttävän vanhemman kanssa. Näiden tietojen avulla voidaan kehittää olemassa olevia kohdennettuja interventioita ja auttaa samasta ongelmasta kärsiviä lapsia ilmaisemaan itseään. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista tutkimusta, jossa osallistujat tai heidän sosiaalityöntekijänsä tai sijaisvanhempansa suorittivat ennako- ja jälkitestin. Kirjallisuuskatsauksessa hyödynnettiin myös aikaisemmin tuotettua kvantitatiivista tutkimusta, joka perustui kommentteihin, havaintoihin, muistiinpanoihin ja kaikkiin osallistujien interventiotutkimusjakson aikana kerättyihin tietoihin. Aineiston analyysi suoritettiin induktiivisella aineiston analyysillä. Tutkimuksessa selvisi, että opioideja käyttävän vanhemman kanssa asuva lapsi käsittelee tavallista enemmän aikuisten ongelmia, kuten kotitalouteen liittyviä asioita, ja tarvitsee erityistä tukea. Lapsi tarvitsee rinnalleen verkoston, jossa on mahdollisuus kannustavaan

ja positiiviseen ympäristöön, luotettavaan aikuiseen ja ystäviin. Tuettuna lapsi voi esittää kysymyksiä ja jakaa häntä huolestuttavia asioita aikuisen sekä samaa kokeneiden ja kokevien kanssa. Tämän uskotaan lisäävän lapsen tehokasta selviytymistä tilanteessa. (Palumbo ym., 2021.)

Viides aineisto, joka on valikoitunut tähän kirjallisuuskatsaukseen, on Raitasalon ja Holmilan kirjoittama raportti vuonna 2012 ensimmäisistä tuloksista THL:n laajemmasta rekisteritutkimuksesta äidin ja vanhempien päihteiden käytöstä ja sen vaikutuksista lapseen sekä ylisukupolvisiirtymästä. Raportissa käsitellään tilastoja päihteiden käytöstä vanhemmilla ja sen muuttumista vuosien saatossa. Tarkastelun kohteena raportissa ovat vuonna 2002 syntyneet lapset ja äidit, joilla on tiettyjen kriteereiden pohjalta määritelty päihdeongelma. Raportissa tuodaan tilastoja ilmi äidin päihdeongelman yhteyksistä lasten rekisterimerkintöihin tapaturmien, huostaanoton ja muiden käyttäytymishäiriöiden välillä. (Raitasalo & Holmila, 2012.)

Kuudes aineisto, joka on valittu kirjallisuuskatsaukseen, on Riveran, ym. vuonna 2021 luoma scoping-katsaus, nimeltä ”Child health consequences of parental opioid use: a scoping review”. Tutkimuksessa käydään selkeästi läpi hakuprosessin vaiheet ja kriteerit valituille tutkimuksille. Tutkimuksessa tehtiin laaja artikkelikatsaus, joista valittiin mukaan 41 tutkimusta. Mukaan valittujen tutkimusten aiheina oli vanhempien opioidien käytön vaikutus lasten terveyteen ja niitä tarkasteltiin aihepiireittäin kolmesta eri kategoriasta. Tarkastuskulmat olivat (1) opioidien vaikutuksen alaisena olevien vanhempien käyttäytymisen seurauksia, (2) synnytystä edeltävän opioidialtistuksen tuloksia ja (3) vanhempien opioidien käytön yhteys lasten opioidimyrkytyksiin. Tuloksista voidaan todeta vanhempien opioidien käytöllä olevan negatiivisia vaikutuksia lapsen mielenterveydellisiin ongelmiin ja lapsen kehittymiselle. (Rivera ym., 2021.)

Kirjallisuuskatsaukseen hyväksyttiin myös Romanoviczin, Vande Voortin, Shekunovin, Oesterlen, Thusiuksen, Rummansin, Croarkinin, Karpyakin, Lynchin ja Schakin tekemä systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Kirjallisuuskatsaus on nimeltään ”The effects of parental opioid use on the parental-child relationship and children’s developmental and behavioral outcomes: a systematic review of published reports”. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on arvioida vanhempien

opioidien käytön vaikutuksia vanhemman ja lapsen väliseen suhteeseen sekä lapsen kehityksen ja käyttäytymisen häiriöihin. Tutkimuksessa hyödynnettiin olemassa olevia julkaisuja vanhempien opioidiriippuvuuden vaikutuksista vanhempien ja lasten välisiin suhteisiin ja tuloksiin ajalta 1980–2018. Aineiston analyysi suoritettiin induktiivisella aineiston analyysillä. Tutkimuksessa selvisi, että erityisesti opioidien käytön häiriöstä kärsivät äidit ovat ärtyneempiä ja välinpitämättömpiä sekä heidän kykynsä lasten vihjeiden tulkintaan on vaikeampaa. Vanhempien lapset osoittivat vähemmän kiintymystä ja enemmän välttelevyyttä vanhempia ja toisia lapsia kohtaan. Lasten riski lisääntyneille tunne- ja käyttäytymisongelmille, huonolle koulumenestykselle ja huonoille sosiaalisille taidoille oli suurentunut. Myös pahoinpitelyn ja laiminlyönnin riski oli suurentunut. (Romanovicz ym., 2019.)

Aineiston kahdeksas aineisto on Salon ja Flyktin vuonna 2013 kirjoittama ”The impact of parental addiction on child development”. Artikkelin on osa Suchmanin, Pajulon ja Mayesin teosta ”Parenting and Substance Abuse: Developmental Approaches to Intervention”. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on selvittää vanhempien riippuvuuden vaikutusta lapsen kehitykseen. Tutkimuksessa on hyödynnetty olemassa olevia julkaisuja aiheesta. Aineistoa on analysoitu induktiivisella aineiston analyysillä. Tutkimuksessa selvisi, että vanhemman huumeriippuvuus uhkaa lapsen myönteistä kehitystä ja hyvinvointia merkittävästi. Tähän vaikuttavat varhaisen vuorovaikutuksen puute ja epävarma kiintymyssuhde vanhemman kanssa. Lapsilla, jotka altistuvat raskauden aikana tai syntymänjälkeisen ajan huumeiden käytölle, on tutkimusten mukaan suurempi todennäköisyys saada tunne-, oppimis- ja kehitysongelmia. Lapsilla on keskimäärin huonompi kielitaito, kognitiivisia viivästymisiä, he ovat vetäytyvämpiä ja reagoivat herkemmin kielteisesti. Opioidien väärinkäyttö on yhdistetty alhaisempiin Bayley Scales III -pisteisiin. (Salo & Flykt, 2013.) Bayley Scales on tarkoitettu kehitysviivästymien tunnistamiseen ja interventioiden suunnittelun avuksi 0-42 kuukauden ikäisille lapsille. Testi koostuu kognitiivisten, kielellisten, motoristen, sosioemotionaalisten ja adaptiivisten käyttäytymisten asteikoista. (Hogrefe i.a.)

Yhdeksännen aineiston, joka valittiin mukaan osaksi kirjallisuuskatsauksen aineistoa, ovat luoneet Smith, Alderman, Attell, Avila Rodriguez, Covington,

Manteuffel, DiGirolamo, Snyder ja Minyard vuonna 2021. Tutkimus on integratiivinen kirjallisuuskatsaus nimeltään ”Dynamics of Parental Opioid Use and Children's Health and Well-Being: An Integrative Systems Mapping Approach”. Tutkimuksessa kehitetään järjestelmäkartoitus, joka tutkii vanhempien opioidiriippuvuuden dynamiikkaa ja sen yhteyksiä lasten terveyteen. Tämä sisältää mallien ja polkujen visualisoinnin, mikä auttaa hahmottamaan erilaisten vaikutusreittien merkitystä hyvinvointiin. Tutkimuksessa osoitetaan yhdessä empiiristen tutkimusten ja asiantuntijoiden kanssa vahvistus erilaisten syy-seuraussuhteiden kuvauksista. Tutkimuksessa luotu järjestelmäkartta auttaa ammattilaisia havainnollistamaan mahdollisia vipupisteitä systeemissä ja tunnistamaan vanhempien päihteiden väärinkäyttöä sekä syitä lasten huonompaan hyvinvointiin. (Smith ym., 2021.)

Kymmenes kirjallisuuskatsaukseen valiutunut aineisto on Stulacn, Bair-Merrittin, Wachmanin, Augustynin, Howardin, Madoorin ja Costellon vuonna 2019 tekemä induktiivinen analyysi olemassa olevasta kirjallisuudesta. Aiheena tutkimuksessa on vanhempien opioidien väärinkäytön vaikutus lapseen ja heidän kehitykseensä. Tutkimuksessa käydään läpi tiiviisti opioidien väärinkäytön yhteys vanhemmuuteen, sen vaikutus lapseen, perheympäristön vaikutus nuorten kehitykseen sekä nuorten opioidien käyttöön. Tutkimus osoittaa, että lapsilla, joiden vanhemmat käyttävät opioideja väärin, on suurempi riski päätyä lastensuojelujärjestelmän piiriin, sillä heidän mielenterveytensä, tunne-elämänsä ja sosiaaliset taitonsa ovat puutteellisia. (Stulac ym., 2019.)

Yhdestoista kirjallisuuskatsauksen aineisto on nimeltään ”The Impact of the Opioid Epidemic on Children and Adolescents”. Kyseisen kirjallisuuskatsauksen ovat kirjoittaneet Winstanley ja Stover. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on antaa yleiskuva opioidiepidemian vaikutuksista lapseen ja nuoriin sekä luoda yhteenveto tulosten parantamiseen liittyvistä haasteista. Tutkimuksessa on käytetty induktiivista analyysia ja siinä on hyödynnetty aikaisempia tutkimuksia aiheesta. Tutkimuksessa selvisi, että opioideja väärinkäyttävien vanhempien lapsilla on lisääntynyt riski joutua hyväksikäytön ja laiminlyönnin uhriksi, lastensuojelujärjestelmän asiakkaaksi ja kärsiä tunne- ja mielenterveysongelmista, koulunkäynnin

ongelmista, yleisestä toimintahäiriöstä sekä sosiaalisten taitojen puutteista. (Winstanley & Stover, 2020)

6.5 Tutkimusten laadun arviointi

Valittujen tutkimusten arviointi on osa kirjallisuuskatsausta. Tässä opinnäytetyössä aineisto arvioidaan JBI: Arviointikriteerit laadulliselle tutkimukselle-tarkistuslistan avulla (LIITE 2). Tarkistuslista sisältää kymmenen arviointikriteeriä, joita käytetään tutkimuskohtaisesti arviointiasteikolla Kyllä (K), Ei (E), Epäselvä (?), Ei sovellettavissa (NA) (Hoitotyön tutkimussäätiö, i.a.).

Kaikki tutkimuksen päädyttiin arvioimaan laadullisen tutkimuksen tarkistuslistan avulla. Valittujen aineistojen arviointikriteerit täyttyivät suurimmassa osassa aineistoja. Aineistojen pisteiden keskiarvo oli 6,7, joista korkein pistemäärä oli 9 ja alin oli 4. Yleistä pisterajaa pidettiin 6:ssa, mutta tiedon vähäisen löytymisen vuoksi kirjallisuuskatsaukseen hyväksyttiin myös kaksi pisterajan alle jäänyttä tutkimusta. Muut aineistoon valitut tutkimukset saivat joko 6 pistettä tai enemmän.

6.6 Tutkimusaineistojen analysointi

Analysointimenetelmänä opinnäytetyössä käytettiin laadullista tutkimusta. Kirjallisuuskatsauksen analyysin vaiheet voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa tutkimusten oleellinen sisältö kuvataan, kuten kirjoittaja, julkaisu vuosi, julkaisumaa, tarkoitus, asetelma ja aineistonkeruumenetelmä. Toisessa vaiheessa luetaan aineisto, tehdään merkintöjä ja muodostetaan luokkia ja kategorioita. Tavoitteena löytää yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia tutkimuksista. Kolmannessa vaiheessa muodostetaan vertailun kautta selvitetystä yhtäläisyyksistä ja eroavaisuuksista looginen kokonaisuus. Tässä vaiheessa muodostetaan tutkimustuloksista yleiskuva ja esitetään ristiriitaiset tulokset. (Stolt ym. 2016, 30–31.) Päättelymme perustuu induktiiviseen eli aineistolähtöiseen sisällönanalyysiin.

Kirjallisuuskatsaukseen hyväksytyyn aineiston tutkiminen aloitettiin syksyllä 2023 ensin silmäillen ja sitten syventyen niihin. Tutkimuskysymysten avulla teimme jokaiseen aineistoon merkintöjä ja samalla muistiinpanoja itsellemme tutkimuskysymyksittäin. Loimme sisällönanalyysille taulukot (Taulukko 4) ja tämän jälkeen taulukoimme alkuperäiset ilmaukset, pelkistetyt ilmaukset, alaluokat, yläluokat ja yhdistävät tekijät. Taulukointi on tehty tutkimuskysymyksittäin.

Taulukko 4. Esimerkki sisällön analyysistä tutkimuskysymyksittäin

Tutkimuskysymys 1				
Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä tekijä
<i>"Women with substance use disorders have high rates of other psychiatric diagnoses."</i>	Psyykkiset sairaudet ovat tyypillisiä päihteiden käyttäjillä	Psyykkisten sairauksien yleisyys	Psyykkiset sairaudet	Mitä ongelmia opioideja käyttävän vanhemman toiminta sisältää vanhempana olemisen näkökulmasta ja kuinka ne vaikuttavat lapsen sosiaaliseen kehitymiseen?
<i>"Women receiving treatment for an OUD are more likely to have comorbid mental health problems"</i>	Opioidien käytöstä kärsivällä on todennäköisesti samanaikainen mielenterveyden ongelma			

7 TULOKSET

7.1 Opioidien käytön vaikutus vanhemmuuteen

Tiedonhaun analyysin tuloksena opioideja käyttävän vanhemman toimintaan liittyvät ongelmat muodostuivat viidestä pääluokasta: 1. Psykkiset sairaudet, 2. Yksinhuoltajuus, 3. Huono-osaisuus, 4. Oikeudelliset ongelmat, 5. Lapsen laiminlyönti, hyväksikäyttö ja/tai väkivalta ja/tai sen uhka. (LIITE 3) Opioidien väärinkäytön lukemattomien haittavaikutusten rinnalla niiden käytön vaikutus yksinomaan vanhemmuuteen on laaja. Opioideja käyttävä vanhempi elää usein epävakaaassa elämäntilanteessa, joka sisältää epävakaista ihmissuhteita ja hoitamattomia ahdistuneisuus-, mieliala- ja persoonallisuushäiriöitä. (Kaltenbach, 2013; Winstanley & Stover, 2019.) Yleensä lasten tyypillinen huoltaja on yksinhuoltaja-äiti. Suurin osa päihdehäiriöstä kärsivistä äideistä ei ole naimisissa tai pitkäaikaisissa suhteissa. Tyypillisesti äideillä on matala koulutusaste ja epävakaat asuminjärjestelyt. (Kaltenbach, 2013; Winstanley & Stover, 2019.) Epävakaat asuminjärjestelyt voivat syntyä vanhemman kykenemättömyydestä luoda turvallista kotia (Raitasalo & Holmila, 2012), lapsen sijoitukseen joutumisesta (Winstanley & Stover, 2019; Raitasalo & Holmila, 2012) ja perheenjäsenten tai muiden sukulaisten, ystävien tai seksikumppanien seurana tai luona asumisesta (Romanovicz ym., 2019) tai muiden taloudellisten ongelmien myötä (Smith ym., 2021). Vakaan ympäristön puuttuminen myötävaikuttaa lapsuuden ongelmiin ja heijastuu myöhemmin aikuisuudessa ihmissuhteiden muodostumiseen (Winstanley & Stover, 2019).

Tutkimuksissa ilmenee, että sijaishoitoon joutuneiden lasten koulutustaso jää muita alhaisemmaksi ja tämä lisää syrjäytymistä (Raitasalo & Holmila, 2012). Tutkimusten mukaan vanhemmistaan erotetut lapset voivat kärsiä herkemmin traumareaktioista (Stulac ym., 2019) ja sijoittaminen takaisin perheisiin usein viivästyy vanhempien opioidien väärinkäytön jatkumisen vuoksi, joka vaikuttaa kielteisesti lapsen kehitykseen myöhemmin (Winstanley & Stover, 2019).

Opioidien käyttö aiheuttaa suurta mielihyvätunnetta, mutta jälkiseurauksena ovat usein uneliaisuus, hidastunut ajattelukyky sekä mahdollisesti tajunnan menetys, joilla on heikentävä vaikutus vanhemmuuteen (Mirick & Steenrod, 2016). Tutkimuksessa ilmenee, että opioidien käyttö vaikuttaa vanhempien kykyyn huomioida lastaan ja reagoida riittävästi hänen tarpeisiinsa. Tämän kyvyn heikkeneminen voi pidentyessään johtaa lapsen laiminlyöntiin (Smith ym., 2021). Jos vanhemman tai vanhempien kyky huolehtia lapsen valvomisesta ja suojelemisesta heikkenee, fyysisen ja seksuaalisen hyväksikäytön riskin katsotaan kasvavan (Kaltenbach, 2013). Näin ollen lapsuuden hyväksikäytön ja laiminlyönnin riski kasvavat perheissä, joissa opioideihin liittyvää väärinkäyttöä ilmaantuu (Romanowicz ym., 2019).

Opioidien käyttöhäiriöstä kärsivien vanhempien yleisten tunnehäiriöiden ilmeneminen yhdessä heikentyneen harkintakyvyn kanssa koetaan vaikuttavan heidän kykynsä hoitaa lapsiaan (Winstanley & Stover, 2019; Smith ym., 2021; Stulac ym., 2019; Romanowicz ym., 2019). Heikentynyt tunteidensäätely voi häiritä reagointikykyä lapsen tarpeisiin ja käyttäytymiseen (Romanowicz ym., 2019). Myös tarve saada päihteitä ja niiden hankkiminen voivat mennä lapsen huomioimisen edelle, millä on myös suora yhteys turvattomaan kasvuympäristöön (Smith ym., 2021; Mirick & Steenrod, 2016; Stulac ym., 2019; Winstanley & Stover, 2019). Opioidien väärinkäyttö aiheutti vanhemmissa usein enemmän aggressiivisuutta ja lapsen kaltoinkohtelua (Rivera, ym., 2021; Raitasalo & Holmila, 2012). Äitien on havaittu olevan myös negatiivisempia ja kriittisempiä lapsiaan kohtaan, sekä heillä on epärealistisia odotuksia lapsilleen (Romanowicz, ym., 2019) ja vanhempien riitelyn katsotaan olevan syynä usein lapsen turvattomuudentunteeseen (Raitasalo & Holmila, 2012).

Oikeudelliset ongelmat ovat yleisiä perheissä, joissa vanhemmalla tai vanhemmilla on opioideihin liittyvä käyttöhäiriö (Romanowicz ym., 2019). Vanhemman oikeudellisten ongelmien katsotaan olevan yksi merkittävimmistä tekijöistä lapsen sijoitukseen joutumiselle (Mirick & Steenrod, 2016). Lapset myös jäävät sijaishuoltoon pidemmäksi aikaa eivätkä pääse takaisin vanhempiensa luo. Lapset joutuvat todennäköisimmin myös kokemaan asioita, kuten vanhemman vangitseminen tai yliannostus, jotka ovat traumaattisia tapahtumia ja johtavat sijoitukseen

joutumiseen. (Winstanley & Stover, 2019; Smith ym., 2021; Mirick ym., 2016; Stulac ym., 2019.) Traumaattiset kokemukset kulkeutuvat lapsen varttuessa aikuisuuteen. Näin kierre jatkuu mahdolliseen omaan vanhemmuuteen ja seuraaviin sukupolviin. (Raitasalo & Holmila, 2012.)

7.2 Lapsen ja vanhemman välinen suhde

Tiedonhaun analyysissä esille nousi pääluokka: 1. Vanhemman ja lapsen välisen kiintymyssuhteen ongelmat. (LIITE 3) Kiintymyssuhteen luominen lapsen ja vanhemman välillä alkaa jo lapsen ollessa imeväisikäinen. Tällöin alkaa vanhemman ja lapsen välisen luottamuksen rakentuminen, joka vaatii vanhemmalta lapsen tarpeisiin nopeasti vastaamista. Vastaanottavalla vanhemmuudella katsotaan olevan vaikutuksia lapsen hyvinvointiin myöhemmin. Tällä on suuri merkitys lapsen vakaaseen aivojen kehittymiseen ja siihen, kuinka lapsi myöhemmin reagoi haastavissa ja stressaavissa elämänvaiheissa. (Smith ym., 2021.)

Tutkimuksissa on kuvattu, että äidin opioidien väärinkäyttö vaikuttaa negatiivisesti vanhemman ja lapsen väliseen vuorovaikutukseen. Opioidien käyttöhäiriöstä kärsivä äiti käyttäytyy uhkaavammin, negatiivisemmin, ambivalentisti, välinpitämättömästi ja kriittisemmin lasta kohtaan sekä tämän käyttäytymistä kohtaan. Suhteen laatu kärsii ja varhaisessa lapsuuden vaiheessa vauvan vihjeiden lukeminen voi olla äidille lähes mahdotonta. (Romanowicz ym., 2019; Smith ym., 2021; Mirick & Steenrod, 2016). Vauvojen motorinen koordinaatio on tutkimuksissa todettu huonommaksi. Äidin osallistuminen sekä aloitteisuus lapsen kasvattamiseen on vähäisempää kuin perheessä, jossa äidillä ei ole opioidien käytön häiriötä. Lapsen kehittyessä on havaittu, että lapset osoittavat enemmän hajanaista kiintymystä, ottavat harvemmin kontaktia ja ovat välttelevämpiä kuin lapset, joilla opioidien väärinkäyttöä ei perheessä ilmene. (Romanowicz ym., 2019.)

Vanhemmuuden taitojen yhteys perheympäristöön ja siihen kuinka perheenjäsenevät ovat keskenään vuorovaikutuksessa, vaikuttavat myös laajemmin sosiaalisessa kontekstissa. Vanhempien päihteidenkäytöllä katsotaan olevan yhteys perheympäristöön, jotka voivat ilmetä haitallisina vaikutuksina lapsilla. Päihteiden

väärinkäytöllä katsotaan olevan yhteys heikompaan valvontaan, vanhemman ja lapsen väliseen vuorovaikutussuhteeseen ja epäjohdonmukaiseen kurinpitoon. Näiden seurauksena ympäristöstä tulee traumaattinen ja arvaamaton, mikä vaikuttaa koko perheeseen mukaan lukien lasten hyvinvointiin. (Smith ym., 2021.)

Mirickin ja Steenrodin (2016) tutkimuksessa todettiin opioidien käytöllä olevan huonoja vaikutuksia lapsen ja äidin kiintymyssuhteeseen jo ennen lapsen syntymää. Yhtenä syynä oli äidin huoli ja syyllisyys sekä se, että hoitoihin ei hakeuduttu leimautumisen vuoksi. NAS-oireyhtymän eli vastasyntyneen vieroitusoireyhtymän katsotaan myös vaikuttavan kiintymyksen muodostumiseen, sen aiheuttamien oireiden vuoksi, joihin vanhempi ei välttämättä pysty vastaamaan.

Vanhemman velvollisuuksiin kuuluvat lapsen taloudellisista tarpeista ja fyysisestä turvallisuudesta huolehtiminen, emotionaalisiin tarpeisiin vastaaminen sekä sosiaalisten vuorovaikutustaitojen opettaminen. Nämä toimet saattavat aiheuttaa vanhemmalle myös jossakin määrin stressiä, erityisesti jos lapsella on haasteita näiden asioiden kanssa. Tämä saattaa vaikuttaa vanhemman yleiseen hyvinvointiin negatiivisesti ja vaatii vanhemmalta enemmän emotionaalista energiaa, millä voi olla vaikutusta vanhemmuuden rooliin. Se voi näkyä vanhemman asenteissa ja käyttäytymisessä lasta kohtaan. Tällöinen vuorovaikuttava stressi saattaa lisätä jo opioideja käyttävän vanhemman opioidien käyttöä. (Smith ym., 2021.)

7.3 Vanhemman opioidien käytön vaikutus lapsen sosiaaliseen kehitykseen

Tiedonhaun analyysin tuloksena opioideja käyttävän vanhemman vaikutus lapsen sosiaaliseen kehitykseen muodostui yhdestä pääluokasta: 1. Sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen ongelmat ja 2. Mielenterveyden häiriöt. (LIITE 3) Tämänhetkisten tutkimusten avulla on huomattu vanhemman opioidien käytöllä olevan erilaisia vaikutuksia lapseen. Lapsen kehitykseen vaikuttivat merkittävästi vanhemman käytettävän opioidin vahvuus ja opioidia käytetty aika. Monet näistä vaikutuksista olivat erilaisia sairauksia, psyykkisiä ja fyysisiä, ja niitä voidaan todeta jo raskausaikana opioideille altistuneella vastasyntyneellä lapsella. Yleisin ja tunnetuin näistä on ”Abstinence”-oireyhtymä (NAS). (Rivera ym., 2021; Smith

ym., 2021.) Jo sikiöaikana opioideille altistuneilla lapsilla on todettu olevan myös enemmän oppimiseen ja tarkkaavaisuuteen viittaavia vaikeuksia sekä sosiaalisissa tilanteissa ilmeneviä haasteita (Raitasalo & Holmila, 2012). Lasten kehityksessä on havaittu olevan selkeätä laskua lapsen toisena elinvuotena, johtuen äidin raskauden aikaisesta opioidien käytöstä. Osan näistä ongelmista voidaan katsoa selittyvän myös opioidien käytön rinnakkaisvaikutuksista sosiaali- ja ympäristötekijöiden saralta. (Rivera ym., 2021.)

Vanhemman opioidien käyttö uhkaa lapsen myönteistä kehitystä ja hyvinvointia. Lapset ovat vuorovaikutustilanteissa vetäytyvämpiä ja reagoivat herkemmin kielteisesti. (Salo & Flykt, 2013.) Myös sosiaalisten taitojen puutteet ja yleiset toimintahäiriöt ovat yleisiä lapsilla, joiden toinen vanhempi tai molemmat vanhemmat kärsivät opioidien väärinkäytön ongelmasta (Winstanley, 2019; Mirick & Steenrod, 2016). Vanhempien opioidien väärinkäyttö voi lisätä lapsen riskiä tarkkaavaisuudenhäiriöihin, oppimisvaikeuksiin, kouluongelmiin, päihteiden käyttöhäiriöihin ja muihin mielenterveydinhäiriöihin (Romanowicz ym., 2019; Rivera ym., 2021). Lapsilla esiintyy ristiriitaisia tunteita ja he usein kamppailevat emotionaalisten häiriöiden kanssa. Myös lapsen kyky selviytyä voi olla heikentynyt. (Palumbo ym., 2021.)

Opioideja käyttävän vanhemman lapsille voi kehittyä välttävä tai epäjärjestynyt kiintymyssuhde. Välttävän kiintymyssuhteen omaava lapsi ei välitä suhteista eikä koe ahdistuneisuutta jäätyään yksin. Heillä on heikentyneet sosiaaliset taidot, hankaluuksia ystävystyä ihmisten kanssa sekä vaikeata lukea sosiaalisia vihjeitä ja reagoida asianmukaisesti keskusteluissa. Epäjärjestyneet kiintymyksen lapselle luo epävarmuus ja pelko hoitajiaan kohtaan. Hoitajat, joilta pitäisi saada turvaa tyydytystä tarpeisiin ovat myös pelon kohde. Mukana voi olla myös fyysinen hyväksikäyttöä. Tällöin lapsi kokee suhteet vähemmän arvokkaiksi ja kokevat niiden olevan epämiellyttäviä ja tuskallisia. (Mirick & Steenrod, 2016.) Vaikka murrosikäkynnyksellä oleva nuori, ei tarvitse enää samalla tavalla huoltajan apua kuin lapsena, tarvitsevat he kuitenkin hoitajan saatavuutta erityisesti stressi tilanteissa. Turvallinen kiintymys tässä elämänvaiheessa edustaa edelleen positiivisia suhteita, vaikuttaa itsetuntoon ja vähentää ei toivottua käytöstä sekä mielenterveyshäiriöitä. (Mirick & Steenrod, 2016.) Alakouluissa turvallisen kiintymyksen

omaavat nuoret, olivat enemmän vuorovaikutuksessa ja tekivät enemmän yhteistyötä, kuin turvattoman kiintymyksen omaavat (Mirick & Steenrod, 2016).

Lapset, jotka olivat äidin raskauden aikana altistuneet joko buprenorfiinille tai metadonille, olivat kehittyneet normaalin kehityksen rajoissa fyysisesti, kognitiivisesti sekä kielellisesti. Näillä kyseisillä aineilla ei ole merkittävää vaikutusta lapsen kasvuun ja kehitykseen, eikä äitien toimintaan verrattuna muihin äiteihin. Lapsen kehitysongelmat johtuvat sen sijaan lapsen ja vanhemman välisestä suhteesta. (Kaltenbach. ym., 2018, s. 40–49.)

7.4 Lapsen suhtautuminen huumeisiin ja ihmisten yleisiä asenteita huumeiden käytöstä

Huumeiden käytön riskin sukupolvistuminen nousi tiedon haun analyysissä merkittäväksi osaksi opioideja käyttävän vanhemman vaikutuksista lapseen. Vanhempien huumeiden käyttö voi vaikuttaa siihen, kuinka lapsi suhtautuu huumeisiin. Nuoren käsitys huumeiden käytöstä voi muokkaantua hyvinkin normatiiviseksi kotona nähdyn vuoksi. Vanhempien hyväksyvä käytös huumeiden käyttöä kohtaan ja suora huumeiden tarjoaminen lapsille on myös uhkana väärinkäytöstä kärsivissä perheissä. Riskinä pidetään, että opioidien väärinkäyttö sukupolvistuu vanhemmalta lapselle. (Winstanley ym., 2019; Kaltenbach, 2013; Palumbo, 2021; Stulac ym., 2019.) Opioidien väärinkäyttöä koko ikänsä seuranneena lapsen ajatusmaailma aineiden käyttöön voi vääristyä ja muuttua hyväksyvämmäksi kuin niissä perheissä, joissa väärinkäyttöä ei ole ilmennyt. Lasten puhuessa vanhemman väärinkäytöstä, he usein vähättelevät asiaa tai puhuvat eri termein. Lasten on myös vaikea ilmaista tunteitaan siitä, mitä heidän kotonaan tapahtuu. He kokevat tilanteesta häpeää ja syyllisyyttä eivätkä uskalla kysyä asiasta vanhemmiltaan. (Palumbo ym., 2021.)

Lastensuojelujärjestelmät keskittyvät pääosin lapsen turvallisuuteen. Kun apua tarvitsevan lapsen huoltajana on opioideja tai muita huumeiksi luokiteltavia lääkkeitä väärinkäyttävä vanhempi, tulisi myös vanhempi huomioida kokonaisvaltaisesti ja tarjota apua myös muihin ongelmiin. Vanhemmuuteen vaikuttavat

väärinkäytön lisäksi useat tekijät, kuten mielenterveyden ongelmat, (Kaltenbach, 2013; Rivera ym., 2021) sosioekonominen asema ja ympäristö. (Rivera ym., 2021.)

Yhdysvaltojen osavaltioissa (esim. Illinois) huumeiden väärinkäyttö nähdään yksiselitteisenä negatiivisena riippuvuutena eikä sairautena. Yhdysvaltojen osavaltioissa on voimassa laki, joka koskee sikiön oikeuksia. Laissa sanotaan, että raskaana oleva nainen voidaan pidättää huumeita käyttäessään “huumeiden välittämisestä alaikäiselle” tai “lapsen hyväksikäytöstä”. Lain nojalla oletetaan, että raskaana oleva nainen vankilaan jouduttuaan lopettaa huumeiden käytön. Riippuvuutta ei tunnisteta sairaudeksi, johon liittyy monimutkainen joukko muitakin ongelmia, ja näin ollen juurisyyt jäävät hoitamatta. (Kaltenbach, 2013.)

8 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

8.1 Eettisyys

Noudatimme opinnäytetyötä tehdessämme Arenen suosituksia. Eettiset suositukset kohentavat opinnäytetöiden laatua, yhtenäistävät ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöprosessia, edistävät hyvää tieteellistä käytäntöä ja ehkäisevät epärehellisyyttä. (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto, Arene ry.) Noudatimme ohjeiden mukaisesti rehellisyyttä ja tarkkuutta sekä viittaamme alkuperäisiin lähteisiin niitä käyttäessämme. Opinnäytetyön molemmat tekijät perehtyivät aineistoon ja arvioivat tutkimusten laatua ohjeiden mukaisesti.

Olemme sairaanhoitajina työskennellessämme törmänneet monesti siihen, että mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsivät henkilöt kertovat vanhempiansa kärsineen samoista ongelmista tai omien ongelmien johtuvan vanhempien käytöksestä. Valitsemastamme aiheesta ei löytynyt aikaisempia tutkimuksia, joten

kiinnostuimme valitsemaan aiheen ja tutkimaan omatoimisesti sitä tehtyihin tutkimuksiin perehtyen.

Haasteena opinnäytetyön tekemiselle oli, että emme voineet tehdä tutkimusta haastatellen, sillä aihe on sensitiivinen. Aiheen tarkastelu voisi aiheuttaa mielipahaa ja herättää haastateltavassa asioita, joita hän ei ole käsitellyt tai halua käsitellä opiskelijoiden parissa. Eettisesti tällaisen tutkimusmenetelmän käyttö ei opinnäytetyömme kannalta ollut perusteltua, ja tämän vuoksi päädyimme kirjallisuuskatsauksen tekemiseen.

Eettiset haasteet tieteellisen kirjallisuuskatsauksen laatimisessa liittyvät tiedon oikeaoppiseen esilletuontiin ja käsittelemiseen. Valmiista lähteistä, kuten tutkimuksista ja artikkeleista, uuden tiedon luominen tiivistämällä tekstejä luo eettisiä haasteita, joka vaativat tarkkuutta plagioinnin välttämiseksi. Opinnäytetyössä panostetaan käytettyjen materiaalien oikeaoppiseen viittaamiseen sekä lähteiden merkitsemiseen, Diakin lähdeohjeiden mukaan. Tarkoituksena oli pitää mahdollisimman avoimena se, mistä tiedot ja pohdinta ovat lähtöisin.

8.2 Luotettavuus

Olemme käyttäneet tutkimuksessamme tieteellisiä artikkeleita ohjeiden mukaisesti. Tutustuimme suunnitteluvaiheessa arviointikriteereihin, joita on asetettu laadullisille tutkimuksille. Valitsimme The Joanna Briggs Collaboration (JBI) eli laatukriteerit laadulliselle tutkimukselle viivakaavakkeen, jonka avulla arvioimme aineistoa. Kriteerit koostuvat kymmenestä kohdasta, joissa kritisoidaan esimerkiksi tutkijan objektiivisuutta, tulosten tulkintaa ja eettisten periaatteiden noudattamista (LIITE 2).

Kirjallisuuskatsauksemme on luotu mahdollisimman läpinäkyväksi. Läpinäkyvyyden takaamiseksi olemme kirjallisuuskatsauksen alussa muodostaneet ja ilmaisseet selkeän tutkimuskysymyksen sekä kuvailleet mahdollisimman tarkasti kirjallisuuskatsauksen vaiheet, ja aineiston analyysissä esille nousseet keskeiset tulokset. Analysoinnin selkeyttämiseksi taulukoimme ja kuvailimme analysointi

vaiheessa esille nousseet keskeiset tulokset ja loimme niistä yhteneväisen kokonaisuuden ja luotettavuuden lisäämiseksi. (LIITE 1) Tutkimaamme aihetta kohtaan emme kokeneet itse ennakkoasenteita ja tuloksissa tämä ilmenee sekä positiivisin että negatiivisin tuloksin.

9 POHDINTA

9.1 Tulosten pohdinta

Tässä opinnäytetyössä etsittiin vastauksia siihen, kuinka opioidit vaikuttavat vanhempaan, minkälaisia ongelmia opioideja käyttävän vanhemman toiminta sisältää vanhemmuuden näkökulmasta ja kuinka nämä vaikuttavat lapsen sosiaaliseen kehitykseen. Tutkimusten sisällön analyysin edetessä tutkimuskysymyksiin alettiin saamaan vastauksia. Tutkimuksista löytyi hyvin paljon yhtäläisyyksiä ja toisiaan täydentäviä tuloksia, joiden pohjalta saimme vastauksia tutkimuskysymykseemme. Osassa tutkimuksissa haastetta tuotti suoran vastauksen löytäminen lapsen sosiaaliseen kehitykseen. Joissakin vastausten käsittelyissä tämä jäi tulkinnanvaraiseksi. Esimerkiksi, kuinka opioideja käyttävän vanhemman luoma epäjärjestelmällisyys ja ristiriitainen reagointi lapsen tarpeisiin vaikuttaa lapsen luomaan kiintymyssuhteeseen. Näin pystyttiin päätelemään vaikutusta lapsen sosiaaliseen kehitykseen ja ihmissuhteisiin.

Kirjallisuuskatsauksen luominen opinnäytetyönä on ollut iso prosessi, jossa olemme oppineet paljon. Koimme kirjallisuuskatsauksen luomisen ajoittain haastavaksi. Meillä ei ollut aikaisempaa kokemusta kirjallisuuskatsauksen tekemisestä, joten meidän täytyi opetella, kuinka semmoinen luodaan ja mitä kaikkea opinnäytetyöhön liittyviä välivaiheita tulee kyseisen tutkimusmuodon sisältää. Yhtenä haasteena tässä kirjallisuuskatsauksessa oli varsinaisen aineiston löytäminen, minkä vuoksi alkuperäistä tutkimusideaa jouduttiin laajentamaan opiaateista opioideiksi. Lisäksi haasteita tuotti pitkälti englanninkielisistä aineistoista

koostuvan materiaalin analysointi. Kirjallisuuskatsauksen luominen on syventänyt osaamistamme opioidien ongelmakäytön haitoista ja sen vaikutuksista perheissä ja lapsiin. Myös siitä, kuinka suuri vaikutus turvallisella kotiympäristöllä sekä lapsen ja vanhemman välisellä yhteydellä on lapsen sosiaaliselle kehitykselle. Kirjallisuuskatsauksen tekeminen osoitti tiedonhaun vaikeuden, johon tällä opinnäytetyöllä on vastattu ja tuotettu helpompi ratkaisu tiedonhakijalle.

Opioidien väärinkäyttö on vakava ongelma, joka vaikuttaa paitsi käyttäjiin myös heidän lapsiinsa. Tutkimukset ovat osoittaneet, että vanhempien tai äidin opioidiriippuvuus tai opioidien käytön ympärillä ilmenevät ongelmat heikentävät lapsen elämänlaatua ja kehitystä monin tavoin. Muutamassa tutkimuksessa ilmeni, että osa näistä vaikutuksista alkaa jo kohdussa ja voi jatkua koko eliniän. Tuloksista voidaan todeta, että kyseessä on myös kasvava ongelma, jonka seuraamukset ovat merkittäviä. Lapsi tarvitsee turvallisen ja huolehtivan kasvuympäristön luodakseen turvallisen kiintymyssuhteen ja oppiakseen vakaat sosiaaliset taidot aikuisuuteen. Siksi on tärkeää, että opioidiongelmaan puututaan ajoissa ja tehokkaasti sekä käyttäjien että heidän lastensa hyväksi.

Suomessa tällä hetkellä esillä oleva Nolla huumekuolemaa –kampanja pyrkii lisäämään tietoa opioidiriippuvuuden haitoista ja siitä, että opioidiriippuvuus on ennen kaikkea aivosairaus, johon on olemassa hoitokeinoja. Kampanjassa korostetaan korvaushoidon huonoa nykytilaa Suomessa ja sen epätasa-arvoisuutta eri hyvinvointialueilla. Kampanjan tavoitteena on opioidiriippuvuuksien ja hoidon tilanteen parantaminen lisäämällä tietoa ja muuttamalla ihmisten asenteita sekä takaamaan hoitoon pääsyn ja näin vähentämään huumekuolemia. Kampanjasi- vulla ihmiset voivat osallistua vetoamalla hyvinvointialueiden päättäjiin ja hyvinvointialueiden päättäjien myötä päätökset hoitoon pääsystä ja hoidon tasa-arvoisesta toteutumisesta ovat mahdollisia. (Nolla huumekuolemaa, i.a.) Helsingin yliopiston tutkimuksen mukaan buprenorfiinia ennen kuolemaansa käyttäneistä vain kahdeksan prosenttia oli ollut korvaushoidossa. Tutkimus on ensimmäinen laatuaan ja siinä tarkastellaan huumeisiin kuolleiden korvaushoitotaustaa Suomessa. Väitöskirjatutkija Claudia Mariottini nostaa esille tutkimuksen myötä, että matalamman kynnyksen hoitoon pääsy voisi pelastaa henkiä ja hoidon sisältöä tulisi tutkia ja tehostaa entisestään. (Ojanperä ym., 2022.) Toisessa

tutkimuksessa nousi esiin myös Covid-19-pandemian vaikutus opioidien väärinkäyttöön liittyvissä kuolemissa. Rajoitusten myötä terveys- ja sosiaalipalveluiden sulkeuduttua myös haittojen vähentävät toimenpiteet vähenivät ja näin huumehaitat lisääntyivät, ja johtivat puolestaan nuorten ihmisten opioidikuolemiin. (Mariottini, 2023.)

Opioidiriippuvuuden tunnistaminen ajan myötä muuttavana keskushermoston toiminnan sairautena on tärkeää. Opioideihin ja niiden väärinkäyttöön sekä käyttäjiin, kuten kaikkiin päihteitä väärin käyttäviin henkilöihin, liittyy yhteiskunnassamme stigmaa. Stigma tarkoittaa negatiivista asennetta ja leimaa ihmistä tai tämän ominaisuutta kohtaan ja voi ilmetä ennakkoluuloina, syrjintänä ja leimaamisena. Häpeä omaa riippuvuuttaan ja päihteiden käyttöään kohtaan voi vaikeuttaa henkilöä hakeutumasta avun piiriin hätätilanteessa, vaikka aihetta olisikin. Tämän seurauksena yhteiskunnan ja palvelujen ulkopuolelle jääminen uhkaa opioidiriippuvuutta sairastavaa henkilöä. Stigmaa tulisi purkaa yhteiskunnassa tietoa lisäämällä.

Tulevina terveydenalan ammattilaisina näemme tilanteen huolestuttavana. Raitasalon ja Holmilan (2012) raportti osoittaa päihteiden käytön kasvun viimeisten vuosikymmenten aikana. Moni vanhempi tiedostaa varmasti jollain tasolla haittoja, mutta syvempi ymmärrys vaikutuksista puuttuu. Tässä kirjallisuuskatsauksessa on koottu yhdeksi kokonaisuudeksi tietoa, jota voisi esimerkiksi hyödyntää neuvoloissa ammattilaisten tiedon laajentamiseksi ja jakaa mahdollisesti ilmiötä kokeville ja siitä kiinnostuneille henkilöille. Opinnäytetyömme tavoite on lisätä tietoa opioidien vaikutuksista vanhemmuuteen ja lapsen sosiaaliseen kehitykseen. Opinnäytetyön myötä toivomme, että negatiivisten asenteiden ja stigman määrä opioidien väärinkäytöstä kärsiviä perheitä ja kaikkia perheenjäseniä kohtaan vähenee. Tutkimuksia aiheeseen liittyen tulisi tehdä lisää ja näin myös tiedon määrää lisätä entisestään.

Opioidiepidemia Suomessa ei ole vielä samanlaisella tasolla kuin Yhdysvalloissa tai Kanadassa, mutta opioidien väärinkäytön ja siihen liittyvien tilastoitujen kuolemien myötä on tartuttava toimiin ennen kaikkea asenteiden ja päätösten muuttamiseksi sekä hoitoon pääsyn helpottamiseksi. Opioidien ongelmakäyttö yleistyy

ja resurssipula jättää riippuvaisia hoidon ulkopuolelle. Erityisen huolestuttavan ilmiöstä tekee se, että kaikista eniten huumeita väärinkäyttävät 25–34-vuotiaat aikuiset, joiden katsotaan olevan parhaassa iässä vanhemmuuteen. (Rönkä ym., 2020.) Tämän voimme päätellä tarkoittavan epäsuorasti sitä, että myös lapsiperheissä väärinkäytöt ovat yleistyneet.

9.2 Jatkotutkimusehdotukset

Jatkotutkimusmahdollisuuksia opinnäytetyölle on monia. Harvassa tutkimuksessa oli eroteltu opioidien ongelmakäytön ohella ilmenevien lukemattomien muiden riskitekijöiden vaikutuksia perheen hyvinvointiin. Olisi mielenkiintoista saada lisää tutkimustuloksia, joissa opioidien ongelmakäytön samanaikaiset riskitekijät, kuten sosioekonominen asema tai mielenterveysongelmat, saataisiin eroteltua tai minimoitua tuloksista. Lisäksi olisi hyvä tutkia opioidien ongelmakäytölle altistavia tekijöitä, jotta voidaan mahdollisesti kehittää ehkäiseviä toimintatapoja ja hoito-ohjelmia ongelmakäytön kehittymisen ehkäisemiseksi. Tämä mahdollistaisi aikaisen puuttumisen lapseen kohdistuviin haittavaikutuksiin.

9.3 Johtopäätökset

Vanhemmilla on merkittävä vaikutus lapsen sosiaaliselle kehitykselle, jonka heikot vanhemmuuden taidot ja päihteiden väärinkäyttö vaarantavat. Yleisesti lisääntyneen opioidien väärinkäytön vuoksi tarvitaan lisää tutkimuksia vanhempien opioidien väärinkäytön pitkäaikaisista vaikutuksista lapsiin. Kirjallisuuskatsauksemme tutkimustulosten pohjalta voidaan esittää johtopäätökset:

- Opioideja väärinkäyttävän vanhemman voi olla vaikeata myöntää väärinkäyttöä pelkojensa ja leimatuksi tulemisen vuoksi. Jonka vuoksi hoidonpiiriin hakeutuminen voi pitkittyä ja tilanne perheessä huonontua.
- Vanhemman opioidien väärinkäytöllä ja lapsen heikentyneillä sosiaalisilla taidoilla, toimintahäiriöillä sekä ihmissuhteiden arvon vähentymisellä oli yhteys. Kuitenkaan tulokset eivät erota selvästi sitä, onko opioidien

väärinkäytöllä suoranaista vaikutusta lasten heikentyneisiin tuloksiin vai vaikuttavatko myös opioidien väärinkäytön ohella ilmenevät ongelmat lasten heikentyneisiin tuloksiin.

- Vanhempien opioidien väärinkäyttö vaikuttaa negatiivisesti lapsen kiintymyssuhteeseen, minkä vaikutus voi näkyä myöhemmin. Usein ihmiset kärsivät tästä myöhemmin eivätkä ymmärrä hakea apua.
- Vanhemman kyky huolehtia lapsesta heikentyy opioidien käytön seurauksena, joka voi johtaa lapsen sijoitukseen.
- Lapsen suhtautuminen huumeisiin normalisoituu vanhempien huumeiden käytön myötä ja aiheuttaa herkemmin ylisukupolvistumista.

LÄHTEET

- A 912/1992 Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
9.10.1992/912. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920912>
- Aalto, M. (2007) *Päihdehäiriö ja samanaikainen muu mielenterveyden häiriö - kaksois-diagnoosin hoidollinen haaste*. Duodecim. <https://www.duo-decimlehti.fi/duo96517>
- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (2020) *Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöiden eettiset suositukset*. Verkkojulkaisu. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTI-KORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTI-SET%20SUOSITUKSET%202020.pdf? t=1578480382>
- Diak a. Diakonia-ammattikorkeakoulu (i.a.) Opiskelu. Opiskelijan polku. Opintojen suorittaminen. Opetussuunnitelmat (OPS). Rakennekaaviot. Terveysalan koulutusten rakennekaavio. Saatavilla 18.1.2024. https://www.diak.fi/wp-content/uploads/2020/01/Diak_Rakennekaavio_2020_Sairaanhoitaja_diakoninen_hoitotyö.pdf
- Diak b. Diakonia-ammattikorkeakoulu. (i.a.) Hakeminen. Koulutukset. AMK-tutkinnot. Sairaanhoitaja (AMK), diakoninen hoitotyö. Saatavilla 18.1.2024. https://www.diak.fi/hakeminen/koulutukset/amk/sairaanhoitaja-diakoninen-hoitotyö/?gclid=EAlaIQobChMIm9zpxcz-mqwMVfVuRBR2tIAxMEAYASAAEgJgv_D_BwE
- Heiskanen, T. (2020). *Opioidien pitkäaikainen käyttö - punnitse turvallisuus*. Suomalainen lääkäriseura Duodecim. <https://www.duo-decim-lehti.fi/xmedia/duo/duo15927.pdf>
- Helkama, K. (2020). *Johdatus sosiaalipsykologiaan*. S. 60–62. Edita.
- Helminen, J. (toim.). (2016). *Työelämälähtöistä ammattikorkeakoulupedagogiikkaa rakentamassa*. (Diak Työelämä 3). Diakonia-ammattikorkeakoulu. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-263-9>
- Hogrefe. (i.a.). Bayley Scale 3 (infant and toddler development). 2024 Hogrefe psykologien kustannus Oy. Saatavilla 22.3.2024 https://www.hogrefe.fi/tuote?product_id=203

- Hoitotyön tutkimussäätiö (i.a.) *Tutkimusten arviointikriteeristöt (JBI)*.
<https://www.hotus.fi/jbin-kriittisen-arvioinnin-tarkistuslistat/>
- Häkkinen, M. (2015) Opioidien väärinkäyttö on lisääntynyt Suomessa. *Suomalainen lääkäri* Duodecim. <https://www.duodecimlehti.fi/duo12222>
- Kalso, E., & Rauhala, P., (23.2.2023). Opioidien kliiniset käyttöalueet. Teoksessa A. Kantele, E. R. Korpi, E. Moilanen, P. Peipponen, J. Rysä, E. Savontaus, & O. Tenhunen (toim.), *Lääketieteellinen farmakologia ja toksikologia*. Kustannus Oy Duodecim. <https://www.oppiportti.fi/op/lft00135/do#s6>
- Kaltenbach, K. (2013). Bio-psychosocial characteristics of parenting women with substance use disorders. Teoksessa N. Suchman, M. Pajulo & L. Mayes (2013). *Parenting and Substance Abuse: Developmental Approaches to Intervention*. Oxford University Press. ProQuest Ebook Central. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/diak/detail.action?docID=1274275>
- Kaltenbach, K., O'Grady, K., E., Heil, S. H., Salisbury, A. L., Coyle, M. G., Fischer, G., Martin, P. R., Stine, S., & Jones, H. E. (2018). Prenatal exposure to methadone or buprenorphine: Early childhood developmental outcomes. *Drug and Alcohol Dependence*, 185, 40–49. <https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2017.11.030>
- Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S., Pietilä, A., Jääskeläinen, P., & Liikanen, E. (2013). Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon/Narrative literature review: from a research question to structured knowledge. *Hoitotiede*, 25(4), 291–301. <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128286/77409>
- Kaski, M., Manninen, A., & Pihko, H. (toim.). (2012). *Kehitysvammaisuus* (5. uud. p.). Sanoma Pro.
- Korpi, E.R., & Linden, A.M. (23.2.2023). Riippuvuutta aiheuttavat aineet ja mekanismit. Teoksessa A. Kantele, E. R. Korpi, E. Moilanen, P. Peipponen, J. Rysä, E. Savontaus, & O. Tenhunen (toim.), *Lääketieteellinen farmakologia ja toksikologia*. Kustannus Oy Duodecim. <https://www.oppiportti.fi/op/lft00135/do#s6>

L 775/2022. Vanhemmuuslaki 26.8.2022/775. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2022/20220775#Pidm46434451060640>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (12.4.2019). Vanhemmuus ja kasvatus. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (14.11.2023a) *Vauvan sosiaalinen kehitys*. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/0-1-v/vauvan-sosiaalinen-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (14.11.2023b) *Vauva kehittyy vuorovaikutuksessa vanhempien kanssa*. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/0-1-v/vauva-kehittyy-vuorovaikutuksessa-vanhempien-kanssa/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (17.8.2017) 4–5-vuotiaan sosiaalinen kehitys. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/4-5-v/4-5-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (17.8.2017) 6–7-vuotiaan sosiaalinen kehitys. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/6-7-v/6-7-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (18.12.2023c) 1–2-vuotiaan sosiaalinen kehitys. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/1-2-v/1-2-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (18.12.2023d) 2–3-vuotiaan sosiaalinen kehitys. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/2-3-v/2-3-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (18.12.2023e) 3–4-vuotiaan sosiaalinen kehitys. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/3-4-v/3-4-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (2.1.2024) 9–12-vuotiaan sosiaalinen kehitys. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/9-12-v/9-12-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. (20.11.2023f) 5–6-vuotiaan sosiaalinen kehitys. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/5-6-v/5-6-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/>

- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (26.10.2023g) 7–9-vuotiaan sosiaalinen kehitys. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/7-9-v/7-9-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (4.3.2021). Lapsen ja vanhemman varhainen vuorovaikutus. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/lapsen-ja-vanhemman-varhainen-vuorovaikutus/>
- Mariottini, C. (2023) Contributory factors to fatal buprenorphine poisonings: based on laboratory analysis and epidemiology [Väitöskirja, Helsingin yliopisto] <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/5cfdb80c-b864-4f66-8019-dd5dd923562e/content>
- Meririnne, E., ja Seppälä, T., (2004). Opiiaattiriippuvuuden neurobiologiaa. Lääketieteellinen aikakausikirja Duodecim. <https://www.duodecim-lehti.fi/lehti/2004/8/duo94225>
- Mikkonen, A. (2018). Opioidiriippuvuus sairautena. Suomalainen lääkärisseura Duodecim. <https://www.oppiportti.fi/op/hlr00022/do>
- Mirick, R. G., & Steenrod, S. A. (2016). Opioid Use Disorder, Attachment, and Parenting: Key Concerns for Practitioners: C & A. *Child & Adolescent Social Work Journal*, 33(6), 547–557. <https://doi.org/10.1007/s10560-016-0449-1>
- Nolla huumekuolemaa. (i.a.) *Nolla huumekuolemaa*. Saatavilla 18.1.2024. <https://www.nollahuumekuolemaa.fi/>
- Ojanperä, I., Mariottini, C., Kriikku, P. (23.3.2022) *Buprenorphine, Polydrug Use and Deaths*. [Väitöskirja, Helsingin yliopisto.] <https://researchportal.helsinki.fi/publications/buprenorphine-polydrug-use-and-deaths>
- Palumbo, R., Mechling, BM., & Ahern NR. (2021) *Parental opioid use disorder: Examining their children's experiences, needs and road to resilience*. *J Child Adolesc Psychiatr Nurs*. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/jcap.12344>
- Perälä, M-J., Kanste, O., Halme, N., Pitkänen, T., Kuussaari, K., Partanen, A., & Nykänen, S. (2014) *Vanhempi päihdepalvelussa: tuki, osallisuus ja yhteistoiminta*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116150/URN_ISBN_978-952-302-214-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Raitasalo, K., & Holmila, M., (2012). Äidin päihteiden käytön yhteys lapsen kokemiin haittoihin –rekisteritutkimuksen tuloksia. Julkari Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimusraportti. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209117911>
- Rivera, R., Engstrom, M., Rees, J., Saldana, L., Beidas, R., Marcus, S., Rzewinski, J., & Lushin, V. (2021). Child health consequences of parental opioid use: a scoping review. *Journal of Social Work Practice in the Addictions*, 21(4), 333–362. <https://doi.org/10.1080/1533256X.2021.1973829>
- Romanovicz, M., Vande Voort, J.L., Shekunov, J., Oesterle, T.S., Thusius N.J., Rummans, T.A., Coarckin P.E., Karpyak, V.M., Lynch, B.A. & Schak, K.M. (2019) The effects of parental opioid use on the parent-child relationship and children’s developmental and behavioral outcomes: a systematic review of published reports. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*. <https://capmh.biomedcentral.com/articles/10.1186/s13034-019-0266-3>
- Rytkönen, K., (2004). Vanhemmuus lapsilainsäädännössä: Vanhemmuus (Pro gradu -tutkielma, Lapin yliopisto). <https://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-201011251015>
- Rättyä, L., Thitz, P., & Valtonen, M. (2020). Näköaloja diakonisen hoitotyön tulevaisuuteen. Teoksessa P. Thitz, M. Malkavaara, L. Rättyä & M. Valtonen (toim.) Diakonisen hoitotyön perusteet ja käytäntö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-367-4>
- Rönkä, S., Ollgren, J., Alho, H., Brummer-Korvenkontio, H., Gunnar, T., Karjalainen, K., Partanen, A., Väre, T. (2020) *Amfetamiinien ja opioidien ongelmakäytön yleisyys Suomessa vuonna 2017*. Duodecim. <https://www.duodecimlehti.fi/duo15450>
- Saano, S. & Taam-Ukkonen, M. (2020) *Lääkehoidon käsikirja*. Sanoma Pro.
- Salo, S., & Flykt, M. (2013) The impact of parental addiction on child development. Teoksessa Suchman, N., Pajulo, M., Mayes, L. (2013) *Parenting and Substance Abuse: Developmental Approaches to Intervention*. Oxford University Press. ProQuest Ebook Central. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/diak/detail.action?docID=1274275>

- Sinkkonen, J., & Kalland, M., (2016). Vanhemmuus, kiintymyssuhde ja perhe. Lääketieteellinen aikakauslehti Duodecim. https://www.oppiportti.fi/op/ljn00304/do?p_haku=vanhemmuus#q=vanhemmuus
- Sinkkonen, J., (2004). Kiintymyssuhdeteoria – tutkimuslöydöksistä käytännön sovelluksiin. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim. <https://www.duodecimlehti.fi/duo94437>
- Smith, J. C., Alderman, L., Attell, B. K., Avila Rodriguez, W., Covington, J., Manteuffel, B., DiGirolamo, A. M., Snyder, S. M., & Minyard, K. (2021). Dynamics of Parental Opioid Use and Children's Health and Well-Being: An Integrative Systems Mapping Approach. *Frontiers in Psychology*, 12, 687641. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.687641>
- Stolt, M., Axelin, A. & Suhonen, R. (toim.). (2016). Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. (2. korjattu painos).
- Stulac S, Bair-Merritt M, Wachman EM, Augustyn M, Howard C, Madoor N, Costello E. (2019). Children and families of the opioid epidemic: Under the radar. *Curr Probl Pediatr Adolesc Health Care*. <https://doi.org/10.1016/j.cppeds.2019.07.002>
- Suomen Evankelisluterilainen kirkko., (i.a.). *Päihde- ja muut riippuvuudet*. <https://evl.fi/apua-ja-tukea/paihteet-ja-riippuvuus/>
- Terve. (i.a.). Vanhemmuus. Saatavilla 1.12.2023 <https://www.terve.fi/teemat/vanhemmuus>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos [THL] (24.4.2023a) *Tutkimustuloksia*. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/paihdetutkimus/tutkimustuloksia>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (i.a.). *Opioidien yliannostuskuolemien ehkäisy*. <https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/huumetutkimus/huumetyota-meilla-ja-maailmalla/opioidien-yliannostuskuolemien-ehkaisy>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [THL] (14.4.2023b) *Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2022*. Tilastoraportti. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/146435/Suomalaisten%20huumeiden%20k%C3%A4ytt%C3%B6%20ja%20huumeasenteet%202022.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Terveyskirjasto (26.11.2021) Kasvu ja kehitys eri-ikäkausina. <https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018#s3>
- Tokkola, M. & Airo, R, (14.2.2024). *Kiintymyssuhteet ja kiintymyssuhdemallit*. Suomalainen lääkäriseura Duodecim. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01359>
- Valtonen, M., & Kajander-Unkuri, S. (2020). Diakonissan koulutus 2020-luvulla. Teoksessa P. Thitz, M. Malkavaara, L. Rättyä, & M. Valtonen (toim.) *Diakonisen hoitotyön perusteet ja käytäntö*. (s. 70–84) Diakonia-ammattikorkeakoulu. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-367-4>
- Winstanley, EL., & Stover, AM. (2019) *Parental opioid use disorder: Examining their children's experiences, needs, and road to resilience*. Clin Ther. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7017799/pdf/nihms-1059340.pdf>

LIITE 1. Analyysissä käytettävä aineisto

Tekijät (vuosi)	Tietokanta	Otsikko	Tutkimusmenetelmä ja tutkimusaineisto	Keskeiset tulokset/sisältö	Laadun- arvioin- nin pis- teytys (JBI:n kritee- reiden mukaan)
Kaltenbach, K.(2013)	Diak Finna	Bio-psychosocial characteristics of parenting women with substance use disorders. Kirjassa Parenting and Substance Abuse: Developmental Approaches to Intervention	Artikkeli kirjassa/koelmassa	Psykososiaalisten ominaisuuksien merkittävyys vanhemmuuteen. Riippuvuuden hoitaminen sairautena.	5
Kaltenbach, K., O'Grady, KE., Heil, SH., Salisbury, AL., Coyle, MG., Fischer, G., Martin, PR., Stine, S., & Jones, HE. (2018)	PubMed	Prenatal exposure to methadone or buprenorphine: Early childhood developmental outcomes.	Kokeellinen tutkimus	Kokeellinen tutkimus joka selvitti, miten äidin raskauden aikainen buprenorfiini- tai metadonihoito vaikuttaa lapsen kehitykseen ja terveyteen ensimmäisten kolmen vuoden aikana.	8
Mirick, R. & Steenrod, S. (2016)	Proquest, Yhdysvallat	Opioid Use Disorder, Attachment, and Parenting: Key Concerns for Practitioners	Kirjallisuuskatsaus	Opioidien väärinkäyttö vaikuttaa sekä vanhempiin, että lapsiin. Sen vaikutus kiintymyssuhteeseen on negatiivinen ja vaikutukset voivat kantaa pitkälle aikuisuuteen.	8

Palumbo, R., Mechling, BM., & Ahern, NR. (2021)	PubMed	Parental opioid use disorder: Examining their children's experiences, needs, and road to resilience	Kirjallisuuskatsaus	Vanhemman/vanhempien opioidien käyttöhäiriön merkitys lapsen kokemuksiin ja tarpeisiin.	6
Raitasalo K & Holmila M	Julkkari	Äidin päihteyden käytön yhteys lapsen kokemiin haittoihin	Raportti	Raportti laajemmasta tutkimuksesta, jossa selvitetään äidin päihdeongelman aiheuttamia lisääviä tai vähentäviä sosiaalisia tai terveydellisiä haittoja lapselle.	8
Rivera R., Engstro M., Rees J., Saldana L., Beidas R., Marcus S., Rzewinski J. & Lushin V. (2021)	EBSCOhost, Academic search premier	Child health consequences of parental opioid use: a scoping review	Kirjallisuuskatsaus	Laaja katsaus vanhempien opioidien käytön vaikutuksista lasten terveyteen, tietovajeiden tunnistusta ja mahdollisen lisätutkimuksen tiedottamisesta.	9
Romanowicz, M., Vande Voort, JL., Shekunov, J., Oesterle, TS., Thusius, JN., Rummans, TA., Croarkin, PE., Karpnyak, VM., Lynch, BA., & Schak, KM. (2019)	EBSCO	The effects of parental opioid use on the parent-child relationship and children's developmental and behavioral outcomes: systematic review of published reports	Kirjallisuuskatsaus	Vanhemman/vanhempien opioidiriippuvuuden vaikutukset lapsen ja vanhemman/vanhempien väliseen suhteeseen, mukaan lukien käyttäytyminen ja kehitys. Vanhemman/vanhempien ja lapsen vuorovaikutus.	6

Salo, S., & Flykt, M. (2013)	Diak Finna	The impact of parental addiction on child development. Kirjassa Parenting and Substance Abuse: Developmental Approaches to Intervention	Artikkeli kirjassa/koelmassa	Vanhemman riippuvuuden vaikutus lapsen kehitykseen.	4
Smith, J. C., Alderman, L., Attell, B. K., Avila Rodriguez, W., Covington, J., Mantuffel, B., DiGirolamo, A. M., Snyder, S. M., & Minyard, K. (2021)	Proquest, Yhdysvallat	Dynamics of Parental Opioid Use and Children's Health and Well-Being: An Integrative Systems Mapping Approach	Selittävä tutkimus	Järjestelmäkartan luominen, syy- ja seuraussilmukkaaavion avulla esiintuomat yhteydet ja muuttujat vanhemman/vanhempien opioidien väärinkäytölle ja sen vaikutus vanhemmuuteen ja lapsen hyvinvointiin.	9
Stulac S, Bair-Merritt M, Wachman EM, Augustyn M, Howard C, Madoor N, Costello E. (2019)	PubMed	Children and families of the opioid epidemic: Under the radar	Kirjallisuuteen pohjautuva yhteenveto	Opioidiepidemian vaikutusta lapsiin ja perheiden tarpeiden tarkasteluun perustuvaa tutkimusta lasten hyvinvoinnin parantamiseksi.	5
Winstanley, EL., & Stover, AM. (2019)	PubMed	The impact of the opioid epidemic on children and adolescents	Kirjallisuuskatsaus/vertaisarvioitu artikkeli	Opioidien käytöhäiriöiden vaikutus lapsiin ja perheisiin. Vanhempien huumeiden käytön vaikutus vanhemman ja lapsen välisen kiintymyssuhteeseen.	6

LIITE 2. Laadulliset kriteerit

29.11.2018

JBI: Arviointikriteerit laadulliselle tutkimukselle

Tätä kriittisen arvioinnin tarkistuslistaa käytetään laadullisten tutkimusten metodologisen laadun arviointiin. Arvioinnin tarkistuslistaan sisältyy yhteensä 10 arviointikriteeriä, joiden yksityiskohtaiset sisällöt on kuvattu alhaalla. Arvioijan on hyvä tutustua myös Joanna Briggs Instituutin julkaisemaan katsauksen tekijöiden [käsikirjaan](#) arviointia tehdessään. Tarkistuslistan alkuperäinen englanninkielinen versio löytyy tästä [linkistä](#). Kunkin kriteerin toteutuminen arvioidaan asteikolla: Kyllä (K), Ei (E), Epäselvä (?), Ei sovellettavissa (NA). (Lockwood ym. 2015.)

Arvioija _____ Päiväys _____

Tekijä(t) _____ Vuosi _____ Nro _____

Arviointikriteeri	K	E	?	NA
1. Ovatko tutkimuksen tieteenfilosofiset lähtökohdat ja metodologia keskenään yhteensopivat?	☐	☐	☐	☐
2. Ovatko tutkimuksen metodologia ja tutkimuskysymys tai tavoitteet keskenään yhteensopivat?	☐	☐	☐	☐
3. Ovatko tutkimuksen metodologia ja aineiston keruumenetelmät keskenään yhteensopivat?	☐	☐	☐	☐
4. Ovatko tutkimuksen metodologia, aineiston kuvaus ja analyysi keskenään yhteensopivat?	☐	☐	☐	☐
5. Ovatko tutkimuksen metodologia ja tulosten tulkinta keskenään yhteensopivat?	☐	☐	☐	☐
6. Onko tutkijan kulttuuriset tai teoreettiset lähtökohdat kuvattu?	☐	☐	☐	☐
7. Onko tutkijan vaikutus tutkimukseen ja tutkimuksen vaikutus tutkijaan kuvattu?	☐	☐	☐	☐
8. Onko tutkimukseen osallistujat ja heidän äänensä (alkuperäiset ilmaisut) kuvattu asiaankuuluvasti ja riittävällä tasolla?	☐	☐	☐	☐
9. Onko tutkimus toteutettu noudattaen nykyisiä eettisiä periaatteita, ja onko tutkimuksella eettisen toimikunnan hyväksyntä?	☐	☐	☐	☐
10. Perustuvatko tutkimuksen johtopäätökset aineiston analyysiin ja tulosten tulkintaan?	☐	☐	☐	☐

Kokonaisarviointi: Hyväksy Hylkää Lisätietoja tarvitaan

Kommentteja (mukaan lukien hylkäyksen syy):

LIITE 3. Aineiston analyysi

Tutkimus-kysymys 1				
Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä tekijä
"Women with substance use disorders have high rates of other psychiatric diagnoses."	Psyykkiset sairaudet ovat tyypillisiä päihteiden käyttäjillä	Psyykkisten sairauksien yleisyys	Psyykkiset sairaudet	Mitä ongelmia opioideja käyttävän vanhemman toiminta sisältää vanhempana olemisen näkökulmasta ja kuinka ne vaikuttavat lapsen sosiaaliseen kehittymiseen?
"Women receiving treatment for an OUD are more likely to have comorbid mental health problems"	Opioidien käyttöhäiriöstä kärsivällä on todennäköisesti samanaikainen mielenterveyden ongelma			
"They often have sole responsibility for the care of their children, as a high percentage of women with substance abuse disorders are not married or not involved in long-term relationships."	Suuri osa päihteiden käyttäjistä ei ole naimisissa tai pidempiaikaisessa suhteessa, vaan huolehtii lapsista yksin	Päätoimisena huoltajana toimiminen yksin	Yksinhuoltajuus	
"Compounding the difficulty of their situation is that they usually have less than a high school education, receive public assistance and have unstable living arrangements."	Päihteitä käyttävillä äideillä usein huono koulutustaso, he saavat julkista tukea ja heillä on epävakaa asumisjärjestelyt	Huono koulutustaso, tukien piirissä oleminen ja epävakaa asumisjärjestelyt	Huono-osaisuus	
"Vanhemman päihdeongelma voi merkitä	Vanhemman päihdeongelman vaikutus lapsen kasvuympäristölle	Asumisjärjestelyiden epävakaus		

puutteita kasvu-ympäristössä"				
"Monet päihteitä runsaasti käyttävät vanhemmat laiminlyövät tehtäviään, eivät pysty luomaan turvallista arkea"	Vanhemmat eivät kykene luomaan turvallista kotia			
"Äitien päihdeongelman yhteyttä lasten sairastavuuteen ja kodin ulkopuolelle sijoittamiseen on tutkittu ja todettu yhteyden olevan selvä"	Äidin päihdeongelma uhkana lapsen hyvinvoinnille ja muulle sijoittamiselle			
"Furthermore caseworkers and child welfare administrators have reported that children are remaining in the foster care system for longer durations of time. Thus foster home placement may be delayed and/or require placement in foster homes farther away from the child's parents."	Sijoitukseen joutuminen ja siellä pidempään oleminen sekä kotiin takaisin sijoittamisen viivästyminen			
"Parents with opioid use disorders obtain family reunification slower than that parents who use alcohol or other drugs."				
"Separation from parents (due to	Vanhemmista (sijaishuoltoon			

incarceration, long-term treatment, death, or foster care) has dramatic impacts on a child's ability to attach and regulate affect and can lead to a trauma response."	joutumisen vuoksi) erottamisella olevat vaikutukset lapseen ja sen johtamiin traumareaktioihin			
"Parental prioritization of substance use over a child's needs can lead to... or the child being placed in foster care"	Päihteiden käytön asettaminen lapsen etusijalle johtaa lapsen sijoittamiseen			
"Moreover, the majority of women living with family members, friends, or their sexual partners report living in homes where at least one other person had a substance use/abuse problem."	Suurin osa asuu perheenjäsenten, ystävien tai seksikumppanien seurana kodissa, jossa ainakin yhdellä muulla henkilöllä on päihteidenkäytön ongelma			
"Financial and psychological difficulties associated with OUDs can also contribute to increased parenting stress and/or a lack of social support"	Taloudelliset ja psykologiset vaikeudet lisäävät stressiä ja sosiaalisen tuen puutetta	Taloudelliset haasteet		
"Studies report high rates of legal problems in this population, including arrests and incarceration."	Perheissä ongelmia oikeudellisissa asioissa, kuten pidätyksiin ja vangitsemisiin liittyen	Oikeudellisten ongelmien yleisyys perheissä	Oikeudelliset ongelmat	

"Parental prioritization of substance use over a child's needs can lead to... result in a parent's separation from their child due to incarceration"	Päihteiden käytön asettaminen etusijalle johtaa vanhemman vangitsemiseen			
"Caregivers may be separated from children for lengthy periods of time due to foster care placement, incarceration, or escalating drug use"	Huoltaja voidaan erottaa lapsista sijaishoidon, sijoittamisen, vangitsemisen tai huumeiden käytön lisääntymisen vuoksi	Huoltajan erottaminen lapsista oikeudellisten ongelmien vuoksi		
"With opioid use disorders, obtaining and using the drug is often prioritized over family or work responsibilities"	Huumeiden hankkiminen ja käyttäminen ovat usein etusijalla perheen sijaan	Lapsen laiminlyönti huumeiden vuoksi	Lapsen laiminlyönti, hyväksikäyttö ja/tai väkivalta ja/tai sen uhka	
"Child neglect may result from the preoccupation with drug seeking, one of the symptoms of SUDs."	Lapsen laiminlyönti voi johtua huumeiden etsimisestä			
"As the severity of addiction increases, parents may be less able to protect their children from the negative consequences of their drug use."	Kyky suojella lasta kielteisiltä seurauksilta vähenee	Lapsen laiminlyönnin riski		
"A child's undesired behavior was often met with harshly punitive	Lapsen ei-toivottuun käyttäytymiseen reagoitiin usein	Lapseen kohdistuvan väkivallan riski tai sen uhka		

behavior, expressed by yelling, threatening and physical punishment."	rankaisemalla, kuten huutamalla, uhkailulla tai fyysisellä rangaistuksella.			
"Physical abuse or aggression towards children may be more likely during withdrawal"	Fyysinen hyväksikäyttö ja väkivalta todennäköisempää			
"Within families affected by opioid use, greater parental aggression and maltreatment predicted more child psychiatric disorders"	Opioidien väärinkäyttö aiheutti perheissä vanhemmilla enemmän aggressiivisuutta ja huonoa kohtelua lapsia kohtaan	Lapsen kaltoinkohtelu		
"Myös lasten kaltoinkohtelu ja siitä aiheutuvat tapaturmat ovat päihdeperheiden keskuudessa muita perheitä yleisempiä"				
"Lack of understanding of basic developmental milestones, thus leading to unrealistic expectations of children's behavior."	Vanhemman ymmärtämättömyys lapsen peruskehityksestä ja epärealistiset odotukset lasta kohtaan	Liialliset odotukset ja negatiivinen suhtautuminen lasta kohtaan		
"Myös lasta pelottavia riitoja ja väkivaltaa esiintyy enemmän kuin keskivertoperheessä"	Lasta pelottavan vanhempien riitelyn ja väkivallan esiintyvyys yleisempää	Turvattomuuden tunteen tunteminen		
"MM mothers were noted to be more critical and more negative, and at	Äitien on havaittu olevan negatiivisempia ja	Äitien negatiivinen ja kriittinen suhtautuminen lapsiin		

times even threatening, toward their children."	kriittisempiä lapsiaan kohtaan			
"Overall, studies reporting parenting attitudes among pregnant and parenting women with substance use disorders indicate a lack of understanding about basic child development, a low capacity to reflect upon their children's emotional and cognitive experience, and ambivalent feelings about having and keeping their children."	Vanhemman kykenemättömyys ymmärtää lapsen kehitystä sekä alhainen kyky ymmärtää lapsen tunne- ja kognitiivisia kokemuksia	Vuorovaikutuksen ongelmat	Sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen ongelmat	
"In addiction, mothers with opioid use disorder showed less sensitivity to infants' cues."	Vuorovaikutuksen vaikeudet vauvan kanssa			
"Opioid intoxication blunts or distorts parents' affective reactions to their children, dampening parent-child relational quality, and/or causes parental fatigue"	Opioidimyrkytys tylsyyttää ja vähentää vanhemman tunnepohjaista reagoitua lapsiin ja vaimentaa suhdetta			
"Intoxication hampers parents' attunement to the infants' emotional	Päihtymys vaikuttaa vanhemman kykyyn reagoida ja tunnistaa			

needs and responsiveness to emotional cues"	imeväisten emotionaalisia tarpeita			
"Parents' impaired emotional regulation can interfere with their responsiveness to child needs"	Vanhempien heikentynyt tunteiden säätely voi vaikuttaa lapsen tarpeiden reagointi kykyyn			
"These children may struggle with emotional dysregulation and may display mixed emotions."	Lapsen vaikeus tunnistaa omia tunteita ja säädellä niitä	Lapsen tunteiden säätely ongelmat		
"They also had lower scores of intelligence and socially adaptive behaviors and tended to be more developmentally behind than control children."	Sosiaalisesti muokkautuva käyttäytyminen oli lapsilla kehityksellisesti jäljessä	Lasten sosiaalisten taitojen heikkous		
"Studies have found that children of parents with SUDs are at increased ... deficits in social skills..."	Sosiaalisten taitojen puute lisääntynyt			
"They noted ambivalence and frequent lack of involvement and initiative among mothers in the context of raising their children."	Äidin ambivalenssitunteet lasta kohtaan ja osallistumisen sekä aloitteisuuden puute lapsen kasvatamiseen	Äidin ambivalenssi käyttäytyminen lasta kohtaan	Vanhemman ja lapsen välisen kiintymyssuhteen ongelmat	
"Mothers with OUDs are more irritable, disinterested, ambivalent, and they also exhibit greater	Opioidi käyttöhäiriöiset äidit ovat ärtyneempiä, epäkiinnostuneempia, ristiriitaisempia ja heillä on	Turvallisen kiintymyssuhteen luominen hankalaa		

difficulty interpreting children's cues"	vaikeampi tulkita lapsiensa vihjeitä			
"Caregiver substance use disorder, including opioid use disorder, is associated with insecure attachment with children"	Päihteiden käyttö, mukaan lukien opioidit, liittyvät lapsien epävarmaan kiintymykseen			
"In terms of the parent-child relationship, children of parents with opioid use disorders show greater disorganized attachment, they are less likely to seek contact, and they are more avoidant than the control child."	Lapset osoittavat enemmän hajanaista kiintymystä, etsivät harvemmin kontaktia ja ovat välttelevämpiä			
"Families in which children witness drug use and/or drug-related behaviors may result in adolescents' perceptions that drug use is normative."	Huumeiden käyttöä kotonaan todistavat lapset voivat pitää käyttöä normatiivisena	Lapsen suhtautuminen huumeisiin ristiriitaista	Huumeiden käytön riskin sukupolvistuminen	
"Aiemmat ongelmat eivät välttämättä ole yksilön omia vaan juontuvat läheisiltä perheenjäseniltä: vanhempien elämän ongelmat, yhtenä näistä päihdeongelmat, voivat olla lapsen	Lapsen ongelmien aiheuttajana perheenjäseniltä lähtöisin olevat ongelmat			

ongelmien aiheuttaja."				
"Child involvement in parental substance use is a predictor of child substance use"	Vanhemmat käyttävät päihteitä lasten seurassa			
"Early adolescents whose parents used opioids were three times more likely to have a diagnosed mental health disorder"	Lapsilla, joiden vanhemmat käyttivät opioideja, on kolminkertainen taipumus mielen-terveyden häiriöille	Vanhemman opioidien käytön vaikutus lapsen mielen-terveyteen	Mielenterveydenhäiriöt	